

ROK XVI

NUMER 3

DZIENNIK URZĘDOWY

KURATORIUM OKRĘGU SZKOLNEGO KRAKOWSKIEGO

KRAKÓW, DNIA 31 MARCA 1937

T R E Ś Ć

Poz.	Str.
22. Rozporządzenie Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego o organizacji państwowego liceum ogólnokształcącego	62
23. Rozporządzenie Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego o organizacji państwowego liceum pedagogicznego	63
24. Regulamin przyjmowania uczniów do państwowego gimnazjum ogólnokształcącego	64
25. Regulamin przyjmowania uczniów do państwowego liceum ogólnokształcącego	71
26. Regulamin przyjmowania uczniów do klasy I. państwowego liceum pedagogicznego	75
27. Regulamin egzaminu ukończenia gimnazjum ogólnokształcącego	78
28. Doręczanie korespondencji przez listonoszów wiejskich	83
29. Uszkodzanie linii telefonicznych i telegraficznych	84
30. Zbiórka na „Dar Narodowy 3 Maja”	84
31. Modelarstwo okrętowe	85
32. Przestrzeganie przepisów o prawie autorskim	85
33. „Święto Pieśni”	86
34. Konkursy	86
35. Komunikaty	86
36. DZIAŁ NIEURZĘDOWY:	
Od Redakcji	87
Zasady konstruowania rozkładu materiału naukowego w szkole powszechnej	87
Kilka uwag o organizacji nowego 1937/38 roku szkolnego w szkolnictwie powszechnym	91
Kronika	93
Wykaz dzieł nabytych przez Centralną Bibliotekę Nauczycielską O. S. Kr.	96

22.

ROZPORZĄDZENIE

Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia
Publicznego

z dnia 2 marca 1937 r. (Nr II S-849/37)

o organizacji państwowego liceum ogólnokształcącego.

Na podstawie art. 2 ust. 2, art. 59 i 60 ustawy z dnia 11 marca 1932 r. o ustroju szkolnictwa (Dz. U. R. P. Nr. 38 poz. 389) zarządzam co następuje:

§ 1.

Liczba uczniów w klasie licealnej, której działy: humanistyczny, klasyczny, matematyczno-fizyczny i przyrodniczy. Przy odpowiedniej liczbie uczniów można łączyć wydziały na lekcjach niektórych przedmiotów.

§ 2.

Każdy wydział liceum składa się z dwóch klas o kursie jednorocznym.

§ 3.

Liczba uczniów w klasie licealnej, której nie podzielono na oddziały, względnie liczba uczniów w oddziale, również w razie łączenia wydziałów (§ 1) nie może w zasadzie przekraczać 40.

§ 4.

Do uruchomienia jednej klasy względnie jednego oddziału licealnego klasy I. potrzeba przynajmniej 20 uczniów; w przypadkach wyjątkowych można za zgodą Ministerstwa uruchamiać klasę dla mniejszej liczby uczniów.

§ 5.

Przyjmowanie uczniów do klasy I. licealnej odbywa się według osobnego regulaminu.

§ 6.

W zakresie organizacji roku szkolnego w liceum i podziału na okresy mają analogiczne zastosowanie przepisy, obowiązujące w gimnazjum ogólnokształcącym.

§ 7.

Klasy pierwsze w liceum podlegają kierownictwu dyrektora (przełożonej) gimnazjum, przy którym zostały utworzone. Zakres obowiązków i kompetencji dyrektora (przełożonej) pozostaje bez zmiany.

§ 8.

Każda klasa, względnie oddział licealny, ma swojego opiekuna klasowego (opiekunkę klasową) z pośród nauczycieli, zatrudnionych w danej klasie (oddziale).

§ 9.

Dyrektor (przełożona), nauczyciele, uczący w kl. I. liceum, lekarz szkolny, a tam, gdzie jest, psycholog szkolny, tworzą Radę Pedagogiczną liceum, która spełnia swoje funkcje na zasadach obowiązujących w gimnazjum ogólnokształcącym.

§ 10.

Plany godzin przedmiotów obowiązkowych i nadobowiązkowych na poszczególnych wydziałach oraz zakres materiału i metody nauczania określają osobne przepisy.

§ 11.

Przy nauczaniu przedmiotów, w których program przewiduje prowadzenie zajęć uczniów w pracowniach, n. p. fizyki i chemii, biologii, klasę (oddział), liczącą nie mniej, niż 30 uczniów — zależnie od warunków pracy — można dzielić na dwie grupy.

§ 12.

Naukę przedmiotów nadobowiązkowych można w zasadzie organizować po zgłoszeniu co najmniej 15 uczniów.

Uczeń może się uczyć jednego przedmiotu nadobowiązkowego, a tylko wyjątkowo dwóch. Uczęszczanie na naukę wybranego przedmiotu nadobowiązkowego obowiązuje ucznia w ciągu całego roku szkolnego.

§ 13.

Klasyfikowanie uczniów klasy I. liceum w poszczególnych okresach odbywa się według zasad, ustalonych dla gimnazjum ogólnokształcącego.

§ 14.

Promowanie uczniów klas pierwszych odbywa się na podstawie stopni rocznych z przedmiotów obowiązkowych. Stopnie z przedmiotów nadobowiązkowych nie mają wpływu na promocję. Uczeń może być promowany do klasy drugiej, jeżeli ze wszystkich przedmiotów obowiązkowych posiada stopnie co najmniej dostateczne.

§ 15.

Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem 1 czerwca 1937 r.

Minister Wyznań Rel. i Oświecenia Publ.:
W. Świątosławski w. r.

23.

ROZPORZĄDZENIE

Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia
Publicznego

o organizacji państwowego liceum pedagogi-
cznego.

z dnia 6 marca 1937 r. (Nr II S-1291/37)

Na podstawie art. 2 ust. 2, art. 59 i 60 ustawy z dnia 11 marca 1932 r. o ustroju szkolnictwa (Dz. U. R. P. Nr 38, poz. 389) zarządzam co następuje:

§ 1.

Liceum pedagogiczne składa się z trzech klas o kursie jednorocznym i posiada z reguły oddziały równoległe.

§ 2.

Liczba uczniów w klasie, której nie podzielono na oddziały, nie może przekraczać 40.

§ 3.

Do uruchomienia jednej klasy względnie jednego oddziału licealnego klasy I. potrzeba przynajmniej 20 uczniów; w przypadkach wyjątkowych można za zgodą Ministerstwa uruchamiać klasy dla mniejszej liczby uczniów.

§ 4.

Przyjmowanie uczniów do klasy I licealnej odbywa się według osobnego regulaminu.

§ 5.

W zakresie organizacji roku szkolnego w liceum i podziału na okresy mają analogiczne zastosowanie przepisy, obowiązujące w szkole średniej ogólnokształcącej.

§ 6.

Kierownictwo liceum męskiego sprawuje dyrektor, żeńskiego — przełożona, koedukacyjnego — dyrektor lub przełożona.

Powierzanie obowiązków dyrektora liceum nastąpić może jedynie za uprzednią zgodą Ministerstwa.

§ 7.

Każda klasa względnie oddział licealny ma swojego opiekuna klasowego (opiekunkę kla-

sową) z pośród nauczycieli, zatrudnionych w danej klasie (oddziale).

§ 8.

Dyrektor (przełożona), nauczyciele, uczący w klasie I. liceum i lekarz szkolny tworzą Radę Pedagogiczną, która współdziała z dyrektorem w organizowaniu i realizacji pracy wychowawczej i dydaktycznej.

Przewodniczącym Rady Pedagogicznej jest dyrektor (przełożona) liceum. Regulamin Rady Pedagogicznej ustala oddzielne zarządzenie.

Dyrektorowi (przełożonej) przysługuje prawo zawieszania uchwał Rady Pedagogicznej, które uzna za niezgodne z przepisami lub przeciwne dobru szkoły.

§ 9.

Plany godzin przedmiotów obowiązkowych i nadobowiązkowych w liceum oraz zakres materiału i metody nauczania określają osobne przepisy.

§ 10.

Przy nauczaniu przedmiotów, w których program przewiduje prowadzenie zajęć w pracowniach lub jest oparty na ćwiczeniach indywidualnych albo zespołowych, klasę (oddział), liczącą nie mniej niż 26 uczniów — zależnie od warunków pracy — dzieli się stosownie do wymagań programu na grupy.

§ 11.

Naukę przedmiotów nadobowiązkowych można w zasadzie organizować po zgłoszeniu się co najmniej 12 uczniów.

Uczęszczanie na naukę wybranego przedmiotu nadobowiązkowego obowiązuje ucznia w ciągu całego roku szkolnego.

§ 12.

Klasyfikowanie uczniów klasy I. liceum odbywa się w sposób analogiczny jak w szkole średniej ogólnokształcącej.

§ 13.

Promowanie uczniów klasy I. liceum odbywa się na podstawie stopni rocznych z przedmiotów obowiązkowych. Stopnie z przedmiotów nadobowiązkowych nie mają wpływu na promocję. Uczeń może być promowany do klasy II, jeżeli ze wszystkich przedmiotów obowiązkowych posiada stopnie co najmniej dostateczne.

§ 14.

Liceum pedagogiczne posiada własną szkołę ćwiczeń, zorganizowaną w sposób, przewidziany rozporządzeniem Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 8 lutego 1924 r. (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr 6, poz. 52), przy czym nie mają zastosowania postanowienia §§ 2, 6, 8 i 11 tego rozporządzenia.

Przyjmowanie uczniów do szkoły ćwiczeń odbywa się zgodnie z przepisami, obowiązującymi przy przyjmowaniu uczniów do publicznych szkół powszechnych. Dzieci, uczęszczające do szkół ćwiczeń, spełniają obowiązek szkolny.

Liczba uczniów w szkole ćwiczeń i wymiar godzin nauki powinny odpowiadać normom, przewidzianym w § 10 statutu publicznych szkół powszechnych. Liczba uczniów może być w przypadkach wyjątkowych mniejsza, jeżeli wymagają tego szczególne potrzeby praktyki pedagogicznej uczniów liceum.

O ile w przypadkach wyjątkowych zorganizowanie własnej szkoły ćwiczeń jest niemożliwe, Kuratorium Okręgu Szkolnego wyznacza w porozumieniu z dyrektorem liceum i inspektorem szkolnym czasowo jedną z publicznych szkół powszechnych dla spełniania zadań szkoły ćwiczeń. Ogólny nadzór nad taką szkołą spełnia nadal inspektor szkolny.

Zakres korzystania z innych szkół powszechnych dla celów praktyki wskazuje program liceum.

§ 15.

Przy każdym liceum jest organizowany osobny internat na warunkach i w sposób przewidziany rozporządzeniem Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 5 lutego 1923 r. (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr 3, poz. 18). W szczególności analogiczne mają zastosowanie przepisy, zawarte w rozdziałach „II. Organizacja gospodarstwa” i „III. Organizacja prac wychowawczych”. Przewidziane w rozdziale „I. Organizacja zarządu” funkcje Rady Opiekuńczej będzie spełniała do czasu wydania innych postanowień Rada Opiekuńcza internatu, w skład której wchodzi: lekarz szkolny, wychowawcy internatu, dwaj delegaci Rady Pedagogicznej, nie będący wychowawcami internatu i dyrektor liceum jako przewodniczący. W skład Rady Opiekuńczej mogą być zaproszone przez dyrektora liceum na wnio-

sek Rady Pedagogicznej dwie lub trzy osoby, nie związane pracą swoją z liceum (o ile można z pośród rodziców młodzieży, pobierającej naukę w liceum).

W odniesieniu do pracy wychowawczej w internacie mają nadal zastosowanie wskazania, zawarte w okólniku Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 15 listopada 1927 r. (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr 15, poz. 260).

§ 16.

Licea pedagogiczne przejmują mienie państwowych seminariów nauczycielskich, szkół ćwiczeń i internatów, stanowiące własność Skarbu Państwa.

§ 17.

Zarządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem 1 czerwca 1937 r.

Minister Wyznań Rel. i Oświecenia Publ.:
W. Świątosławski w. r.

24.

REGULAMIN

przyjmowania uczniów do państwowego
gimnazjum ogólnokształcącego.

Przepisy ogólne.

§ 1. Do gimnazjum ogólnokształcącego mogą być przyjęci kandydaci, którzy posiadają odpowiedni wiek, wolni są od chorób, zagrażających zdrowiu otoczenia, od wad i ułomności, uniemożliwiających im normalną pracę umysłową, oraz wykażą należyty rozwój umysłowy i potrzebne przygotowanie naukowe.

§ 2. O przyjęcie do klasy I. gimnazjum mogą się ubiegać kandydaci, którzy w terminie do dnia 1 września danego roku kalendarzowego ukończą co najmniej lat 12, a nie przekroczą lat 16; do każdej następnej klasy kandydaci, którzy we wskazanym wyżej terminie osiągną względnie nie przekroczą granicy wieku, przesuniętej o odpowiednią liczbę lat wzwyż.

W wyjątkowych przypadkach przyjmowanie kandydatów, którzy przekroczyli wiek wyżej wskazany nie więcej jak o rok, jest dopuszczalne za zezwoleniem Kuratora Okręgu Szkolnego.

Dowodem, stwierdzającym wiek kandyda-

tów, jest odpowiedni dokument, wydany przez urząd stanu cywilnego.

§ 3. Kandydaci mogą być w zasadzie przyjęci do gimnazjum bez uprzedniego badania lekarskiego. W razie wątpliwości mogą być na polecenie dyrektora gimnazjum poddani badaniu lekarskiemu przez lekarza szkolnego.

§ 4. Przygotowanie naukowe kandydatów powinno odpowiadać wymaganiom, stawianym przez obowiązujący program nauki, a mianowicie:

dla kandydatów do klasy I — w zakresie wiadomości programu drugiego szczebla szkoły powszechnej, niezbędnych do skutecznego rozpoczęcia nauki w gimnazjum, —

dla kandydatów do klasy II, III i IV — w zakresie programu jednej, dwóch względnie trzech klas gimnazjum.

Odpowiednio przeprowadzony egzamin stwierdzi, czy kandydaci posiadają uzdolnienia, potrzebne do skutecznego rozpoczęcia nauki w gimnazjum.

§ 5. Głównym terminem egzaminów i przyjęć do gimnazjum są najbliższe dni po zakończeniu roku szkolnego. Zgłoszenia kandydatów winny być przeprowadzone w terminie od 1 do 15 czerwca. Termin egzaminów ustalają Kuratoria Okręgów Szkolnych i podają go do wiadomości dyrekcjom gimnazjów. W tym okresie dyrektorzy gimnazjów przeprowadzają egzaminy oraz dokonują przyjęć nowych uczniów.

Nadto, o ile są wolne miejsca, dyrektorzy gimnazjów mogą przeprowadzać egzamin do klasy I także w pierwszych dniach po rozpoczęciu roku szkolnego. Do egzaminu tego zgłosić się mogą ponownie także kandydaci, którzy nie zdali egzaminu w terminie głównym.

§ 6. Przyjmowanie kandydatów do poszczególnych klas gimnazjów może odbywać się nadto w zakresie wolnych miejsc w odnośnych klasach:

a) w ciągu pierwszego miesiąca najbliższego roku szkolnego — kandydatów do klasy I, którzy zdali egzamin do klasy I gimnazjum lub szkoły zawodowej stopnia gimnazjalnego, a nie zostali przyjęci z braku miejsca, oraz do klasy I, II, III i IV — tych kandydatów, którzy zdali egzamin i zostali przyjęci, a którzy wskutek choroby lub innych ważnych okoliczności nie mogli rozpocząć nauki w normalnym terminie;

b) w ciągu całego roku szkolnego z wyjątkiem ostatniego okresu — kandydatów do klasy I, II, III i IV, jednakże tylko w razie przybycia na stały pobyt w danej miejscowości rodziców lub opiekunów kandydatów lub w przypadku innych ważnych okoliczności, uznanych przez dyrektora danego gimnazjum za dostateczny powód niedotrzymania właściwego terminu zgłoszenia; kandydaci tacy mogą być przyjęci jedynie na podstawie świadectwa odejścia, wydanego przez gimnazjum ogólnokształcące. Jeżeli kandydaci pobierali do czasu zgłoszenia naukę w gimnazjum państwowym lub posiadającym uprawnienia gimnazjów państwowych, mogą być przyjęci do tej samej klasy na podstawie samego tylko świadectwa odejścia, w innym zaś przypadku na podstawie egzaminu. Jeżeli pomiędzy odejściem z jednej szkoły a zgłoszeniem się do drugiej trwała dłuższa przerwa w normalnej nauce, dyrektor gimnazjum orzeka, czy kandydaci powinni zdać egzamin z materiału naukowego, przerobionego w szkole, do której mają zamiar uczęszczać. Egzamin ten odbywa się według zasad wymienionych w § 25—27.

Jeżeli kandydaci, wymienieni w pkt. b) niniejszego paragrafu, ubiegają się o przyjęcie do gimnazjum o odmiennym programie lub zakresie przedmiotów niż to, do którego uczęszczali, powinni zdać egzamin, uwzględniający różnicę programów.

§ 7. Rodzice lub opiekunowie, zgłaszający kandydata do gimnazjum, wnoszą podanie; wymieniają w nim klasę, do której kandydat zamierza uczęszczać, oraz przedstawiają dokument urzędu stanu cywilnego i ewent. odpowiednie świadectwo szkolne względnie świadectwo odejścia, nadto mogą w podaniu wskazać okoliczności, mające znaczenie przy stosowaniu postanowień, zawartych w § 6 względnie w § 22.

§ 8. Uczeń którejkolwiek klasy, który nie otrzymał promocji, nie może w ciągu najbliższego roku szkolnego ubiegać się o przyjęcie do klasy wyższej.

II. Przyjmowanie uczniów i egzaminy wstępne do klasy I.

§ 9. Kandydaci do klasy I przyjmowani są na podstawie egzaminu wstępnego.

§ 10. Do egzaminu wstępnego do klasy I powinni być dopuszczeni wszyscy kandydaci, zgłoszeni we właściwym terminie, o ile

przedstawili wymagane dokumenty i odpowiadają warunkom, przewidzianym w §§ 1 i 2 niniejszego regulaminu.

§ 11. Przy egzaminie wstępnym rozróżnia się dwie grupy kandydatów:

a) posiadających albo świadectwo ukończenia 6 klas powszechnej szkoły publicznej lub szkoły prywatnej z uprawnieniami publicznych szkół powszechnych, albo świadectwo ukończenia z wynikiem pomyślnym jednego roku nauki w klasie 6-ej powszechnej szkoły II-go stopnia — publicznej lub prywatnej z uprawnieniami publicznych szkół powszechnych, albo świadectwo ukończenia z wynikiem pomyślnym trzyletniej klasy 4-ej powszechnej szkoły I-go stopnia — publicznej lub prywatnej z uprawnieniami publicznych szkół powszechnych;

b) nie posiadających takiego świadectwa.

Egzamin dla kandydatów grupy a) przeprowadza się według zasad wyszczególnionych w §§ 12—18, a dla kandydatów grupy b) — według zasad wyszczególnionych w §§ 19, 20 i 21.

§ 12. Egzamin dla kandydatów, wykazujących się jednym ze świadectw, wymienionych pod a) § 11, ma na celu stwierdzenie uzdolnień do pobierania nauki w gimnazjum.

Stwierdzenie uzdolnień powinno się opierać w zasadzie na programie II-go szczebla szkoły powszechnej, w szczególności zaś na wiadomościach i sprawnościach, przewidzianych w programie klasy 6-ej szkoły powszechnej, a niezbędnych do skutecznego rozpoczęcia nauki w gimnazjum.

§ 13. Egzamin składa się z części piśmiennej i ustnej.

Egzamin piśmienny odbywa się z języka polskiego i arytmetyki z geometrią.

W gimnazjach z niepolskim językiem nauczania odbywa się nadto egzamin piśmienny z języka nauczania.

Na wykonanie wypracowań piśmiennych z każdego przedmiotu należy przeznaczyć po jednej godzinie, przy czym między jednym a drugim egzaminem powinna być przynajmniej półgodzinna przerwa.

Egzamin piśmienny z języka polskiego polega na napisaniu wypracowania na temat, związany z obserwacjami, zainteresowaniami lub przeżyciami uczniów; wypracowanie to ma na celu stwierdzenie umiejętności wyśłowienia się i opanowania pisowni, nie zaś

sprawdzenie wiadomości rzeczowych z jakiegokolwiek przedmiotu nauczania.

Egzamin piśmienny z niepolskiego języka nauczania należy oprzeć na tych samych zasadach, co egzamin z języka polskiego.

Egzamin piśmienny z arytmetyki z geometrią obejmuje zadania w zakresie zasadniczych wiadomości, właściwych klasie 6 szkoły powszechnej. Zadania te powinny być tak dobrane, by jedna godzina wystarczała na ich rozwiązanie przez średnio zdolnego kandydata.

Tematy wypracowań piśmiennych ustala Komisja Egzaminacyjna (§ 14). Wypracowania ocenia właściwy egzaminator. Przewodniczący ma prawo wystawić inną ocenę, niezgodną z oceną egzaminatora; zmianę tę powinien umotywować piśmiennie.

§ 14. Egzamin ustny odbywa się przed Komisją Egzaminacyjną. Przewodniczącym Komisji jest dyrektor lub powołany przez niego nauczyciel, członkami są trzej, a w gimnazjach z niepolskim językiem nauczania czterej odpowiednio dobrani przez dyrektora nauczyciele gimnazjum.

Przewodniczący kieruje przebiegiem egzaminu; ma też prawo stawiania pytań kandydatom. Powinien dbać o to, aby egzamin odbywał się w życzliwej dla kandydata atmosferze i był przeprowadzony z należytą sprawnością.

Podczas egzaminu i obrad Komisji Egzaminacyjnej (§§ 15, 18, 19 i 22) powinien być obecny inspektor szkolny tego obwodu, na którego terenie odbywa się egzamin, lub delegowany przez niego podinspektor, kierownik lub nauczyciel publicznej szkoły powszechnej. Inspektor lub delegowany przez niego zastępca bierze udział w obradach Komisji z głosem doradczym.

Jeżeli wskutek zgłoszenia się wielkiej liczby kandydatów przeprowadzenie egzaminu przez Komisję w składzie powyższym byłoby zbyt uciążliwe i trwało zbyt długo, dyrektor może powołać dla przeprowadzenia egzaminu piśmiennego i ustnego dwie albo większą liczbę Komisji o składzie podobnym, przy czym przewodnictwo w Komisjach powierzy wybranym przez siebie nauczycielom gimnazjum. W tym przypadku egzamin piśmienny odbywa się we wszystkich Komisjach równocześnie. Tematy zadań piśmiennych, jednakowe dla wszystkich Komisji w danym gimnazjum, należy ustalić

na posiedzeniu wspólnym. O powołaniu Komisji dyrektor gimnazjum winien powiadomić w należyтым terminie inspektora szkolnego celem wyznaczenia odpowiedniej liczby delegatów.

§ 15. Przy egzaminie ustnym należy badać, czy kandydaci posiadają i umieją stosować potrzebne wiadomości w zakresie języka polskiego, geografii i arytmetyki z geometrią. W gimnazjum z niepolskim językiem nauczania odbywa się nadto egzamin ustny z języka nauczania. Egzaminator z języka polskiego winien uwzględnić wiadomości z historii, a egzaminator z geografii — wiadomości z nauki o przyrodzie.

§ 16. Kandydaci grupy a) § 11, wykazujący się świadectwem ukończenia 6 klas powszechnej szkoły publicznej lub szkoły prywatnej z uprawnieniami publicznych szkół powszechnych, mogą być zwolnieni od egzaminu ustnego z tego przedmiotu, z którego w świadectwie rocznym z kl. VI szkoły powszechnej oraz z wypracowania piśmiennego otrzymali oceny co najmniej dobre; nadto z geografii mogą być zwolnieni ci, którzy w świadectwie rocznym z kl. VI szkoły powszechnej otrzymali oceny roczne co najmniej dobre.

Inni kandydaci wymienieni w punkcie a) § 11 prawa tego nie posiadają.

§ 17. Sposób egzaminowania kandydatów, wymienionych w punkcie a) § 11, określa dyrektor. Przy egzaminie ustnym należałoby unikać systemu grupowego.

Przy badaniu uzdolnień kandydatów należy wykluczyć mechaniczne sprawdzanie wiadomości przez pytania dorywcze lub wchodzące w zbytne szczegóły.

Egzamin ustny kandydata powinien się odbyć w ciągu jednego dnia i nie powinien trwać dłużej jak 1½ godziny.

§ 18. Po skończonym egzaminie Komisja ustala, czy poszczególni kandydaci są uzdolnieni do skutecznego rozpoczęcia nauki w klasie I gimnazjum. Przy ustalaniu decyzji Komisja bierze pod uwagę świadectwo szkolne, opinie egzaminatorów o uzdolnieniach kandydata, oparte o wypracowania piśmienne i egzamin ustny.

Za uzdolnionych do kl. I gimnazjum nie mogą być uznani kandydaci, którzy wykazali znaczne braki w opanowaniu języka polskiego.

§ 19. Egzamin piśmienny i ustny dla kandydatów, wymienionych w punkcie b) § 11, odbywa się przed powołaną przez dyrektora Komisją Egzaminacyjną i jest przeprowadzany w sposób odmienny (§§ 20 i 21).

§ 20. Egzamin piśmienny dla kandydatów, o których mowa w § 19, odbywa się według przepisów § 13.

Egzamin ustny odbywa się: 1) z religii, 2) z języka polskiego, 3) z historii, 4) z geografii, 5) z nauki o przyrodzie, 6) z arytmetyki z geometrią. W gimnazjach z niepolskim językiem nauczania obowiązuje egzamin z obu języków. Egzamin ustny polega na badaniu każdego kandydata z osobna.

Egzamin ustny kandydata powinien się odbyć w ciągu jednego dnia, wyjątkowo w ciągu dwóch dni następujących po sobie i nie powinien trwać dłużej jak 1½ godziny.

§ 21. Po przeegzaminowaniu kandydatów (§ 19) Komisja ustala na wniosek egzaminatorów ostateczny wynik egzaminu.

Kandydaci otrzymują z poszczególnych przedmiotów oceny, wyrażone w stopniach: bardzo dobry, dobry, dostateczny, niedostateczny.

Za uzdolnionych do kl. I mogą być uznani tylko ci kandydaci, którzy zdali egzamin z wynikiem pomyślnym. W wyjątkowych przypadkach wynik ujemny z jednego przedmiotu nie będzie stanowił przeszkody do przyjęcia, jeżeli kandydat wykaże wyraźne uzdolnienia i dobre wyniki w innych przedmiotach, przy czym mają zastosowania postanowienia zawarte w ustępie 2, § 18.

§ 22. Na posiedzeniu wszystkich egzaminatorów i przewodniczących poszczególnych Komisyj pod przewodnictwem dyrektora należy stwierdzić, którzy kandydaci zostali uznani za nadających się do klasy I; kandydatów tych przyjmuje się do danego gimnazjum w liczbie, odpowiadającej liczbie wolnych miejsc. W przypadku, gdy liczba zakwalifikowanych kandydatów przewyższa liczbę wolnych miejsc, pierwszeństwo przy wyborze należy oddać kandydatom, którzy zostali uznani za lepiej uzdolnionych, z pośród tych zaś dzieciom rodziców niezamożnych.

Prawo pierwszeństwa przy przyjmowaniu do danego gimnazjum bez względu na kolejność, ustaloną w myśl postanowień tego paragrafu, przysługuje dzieciom kawalerów orderu „Virtuti Militari“, poległych funkcyj-

nariuszy policji państwowej, inwalidów wojennych oraz sierotom, zasługującym na specjalną pomoc i dzieciom nauczycieli.

§ 23. Kandydaci, uznani za uzdolnionych do podjęcia nauki w gimnazjum, o ile nie zostali do danego gimnazjum przyjęci wskutek braku miejsca, otrzymują odpowiednie zaświadczenie według jednego z załączonych wzorów. Zaświadczenie takie uprawnia kandydatów do ubiegania się (§ 6a) o przyjęcie do klasy I innego gimnazjum bez ponownego składania egzaminu.

III. Przyjmowanie i egzaminu wstępne do klas II, III i IV.

§ 24. Do klasy II, III lub IV mogą być przyjmowani kandydaci, czyniący zadość wymaganiom §§ 1, 2 i 3. Przygotowanie do klas II, III lub IV powinno być stwierdzone przez świadectwo dotychczasowej nauki, pobieranej w gimnazjum państwowym lub prywatnym z uprawnieniami gimnazjów państwowych, bądź też przez odpowiedni egzamin (§ 25, 27), o ile kandydat takiego świadectwa nie posiada. Świadectwo to powinno stwierdzać, iż kandydat został promowany do odpowiedniej klasy w tym samym roku kalendarzowym i odchodzi bez przeszkód. O ile promowanie nastąpiło w poprzednim roku kalendarzowym, przyjęcie kandydata na podstawie świadectwa może nastąpić wyjątkowo, o ile dyrektor gimnazjum uzna przerwę w nauce kandydata za usprawiedliwioną. W przeciwnym razie kandydat zdaje egzamin.

§ 25. W razie wolnych miejsc w odośnych klasach dopuszcza się do egzaminu wszystkich zgłoszonych kandydatów, którzy nie posiadają świadectwa, wymienionego w § 24. Dopuszczenie kandydatów do egzaminu do klasy IV wymaga w każdym przypadku zezwolenia Kuratora Okręgu Szkolnego.

Egzamin składa się z części piśmiennej i ustnej.

Egzamin piśmienny kandydatów do klas II, III i IV odbywa się z języka polskiego, języka obcego oraz arytmetyki, a w gimnazjum z nauką języka łacińskiego również z języka łacińskiego. W gimnazjach z nie-polskim językiem nauczania odbywa się nadto egzamin piśmienny z języka nauczania. Wypracowania egzaminacyjne odpowiadają rodzajem i zakresem wypracowaniom piśmiennym, wykonywanym w kla-

sach, poprzedzających tę, do której kandydaci zdają.

Egzamin ustny odbywa się ze wszystkich bez wyjątku przedmiotów obowiązkowych, nauczanych w klasach, poprzedzających tę, do której kandydaci zdają. Zakres wymagań przy egzaminie określa obowiązujący program. Egzamin polega na zbadaniu wiadomości oraz sprawności kandydatów i ich rozwoju ogólnego, przy czym oprócz odpowiedzi należy uwzględnić wykonanie przewidzianych w programach nauczania odpowiednich ćwiczeń i prac.

Kandydaci, którzy w myśl obowiązujących przepisów byliby jako uczniowie zwolnieni z nauki ćwiczeń cielesnych lub zajęć praktycznych, nie podlegają egzaminowi z tych przedmiotów.

§ 26. Egzaminu odbywają się przed powołaną przez dyrektora szkoły Komisją Egzaminacyjną, złożoną z dyrektora lub wyznaczonego przez niego nauczyciela, jako przewodniczącego, i powołanych przez dyrektora nauczycieli poszczególnych przedmiotów, jako egzaminatorów.

Egzaminatorzy przeprowadzają egzamin z każdego przedmiotu z osobna w obecności przewodniczącego.

Egzamin ustny kandydata ze wszystkich przedmiotów nie powinien trwać dłużej jak 2 godziny. W zasadzie egzamin z jednego przedmiotu nie może trwać dłużej, jak 20 minut, egzaminowanie zaś bez przerwy ponad 30 minut.

§ 27. Kandydaci, którzy zdali egzamin, a z powodu braku miejsca nie zostali przyjęci, otrzymują zaświadczenie według jednego z załączonych wzorów. Zaświadczenie takie uprawnia kandydatów do ubiegania się o przyjęcie do innego gimnazjum bez ponownego składania egzaminu, przy czym dyrektor tego gimnazjum może zażądać akt egzaminacyjnych kandydata. Zaświadczenie takie nie jest równoważne z ukończeniem odpowiedniej klasy gimnazjum.

Kandydat, który z któregośkolwiek przedmiotu otrzymał ostateczną ocenę egzaminacyjną niedostateczną, nie może być przyjęty do tej klasy, do której zdawał, i nie otrzymuje żadnego zaświadczenia o wynikach egzaminu.

Przepisy końcowe.

§ 28. Uchwały, dotyczące wyników egzaminu i przyjęcia kandydatów do danego gi-

Państwowe Gimnazjum
im.
w

Nr

Rok szkolny 19.../.....

Z A Ś W I A D C Z E N I E.

urodz..... dnia 19..... r. w
..... powiat
został..... na podstawie świadectwa ukończenia z pomyślnym wynikiem kl. VI
..... szkoły powszechnej
i na podstawie egzaminu do klasy pierwszej państwowego gimnazjum uznan.....
za uzdolnion..... do podjęcia nauki w gimnazjum.

Nie został..... przyjęt..... z powodu braku miejsca.

W dnia 19..... r.

Pieczęć.

Dyrektor — Przełożona

Państwowe Gimnazjum
im.
w

Nr

Rok szkolny 19.../.....

Z A Ś W I A D C Z E N I E.

urodzon..... dnia 19..... r. w
..... powiat religii
(wyznania) zdał..... egzamin wstępny do klasy pierwszej
państwowego gimnazjum, otrzymując stopnie następujące:

z religii
z języka polskiego
z języka
z historii
z geografii
z nauki o przyrodzie
z arytmetyki z geometrią

Nie został..... przyjęt..... z powodu braku miejsca.

W dnia 19..... r.

Pieczęć.

Dyrektor — Przełożona

Państwowe Gimnazjum

im.

w

Nr

Rok szkolny 19...../.....

Z A Ś W I A D C Z E N I E.

(Imię i nazwisko)

urodzon..... dnia 19..... r. w

(powiat), religii (wyznania)

zdał..... egzamin do klasy państwowego gimnazjum, otrzymując stopnie następujące:

z religii

z języka polskiego

z języka łacińskiego

z języka

z historii

z geografii

z biologii

z fizyki i chemii

z matematyki

z zajęć praktycznych

z ćwiczeń cielesnych

Nie został..... przyjęt..... z powodu braku miejsca.

W, dnia 19..... r.

Dyrektor — Przełożona

Pieczęć.

mnazjum, powinny być odnotowane na specjalnych arkuszach.

Do arkuszy tych należy załączyć wypracowania egzaminacyjne kandydatów. Wypracowania te mogą być zniszczone po upływie 2 lat od terminu zdawania egzaminu.

Uchwały, powzięte w myśl postanowień §§ 21 i 22, powinny być zapisane do osobnej księgi protokołów egzaminów wstępnych.

Wszelkie uchwały w sprawach, zastrzeżonych w regulaminie do decyzji Komisji Egzaminacyjnej, zapadają zwyczajną większością głosów. W razie równości głosów decyduje przewodniczący.

Decyzję Komisji podaje dyrektor do wiadomości kandydatom.

§ 29. Przeprowadzanie egzaminów wstępnych według odmiennych od ustalonych w niniejszym regulaminie zasad może być dokonane jedynie za zezwoleniem Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego.

25.

REGULAMIN

przyjmowania uczniów do państwowego liceum ogólnokształcącego.

§ 1. Do liceum ogólnokształcącego mogą być przyjęci kandydaci, którzy mają odpowiedni wiek, wolni są od chorób, zagrażających zdrowiu otoczenia, od wad i ułomności, uniemożliwiających im normalną pracę umysłową, oraz wykazują należyty rozwój umysłowy i przygotowanie naukowe.

§ 2. O przyjęcie do klasy I. liceum mogą się ubiegać kandydaci, którzy w terminie do dnia 1 września danego roku kalendarzowego ukończą co najmniej lat 16, a nie przekroczą lat 20, do klasy II kandydaci, którzy ukończą lat 17, a nie przekroczą lat 21.

Kandydaci, którzy przekroczyli ten wiek, nie więcej jednak jak o rok, mogą być przyjęci za zezwoleniem Kuratora Okręgu Szkolnego.

Dowodem, stwierdzającym wiek kandydata, jest odpowiedni dokument, wydany przez urząd stanu cywilnego.

§ 3. Kandydaci mogą być w zasadzie przyjęci bez uprzedniego badania lekarskiego.

W razie wątpliwości, kandydaci mogą być

na polecenie dyrektora poddani badaniu przez lekarza szkolnego.

§ 4. Kandydaci, zgłaszający się do klasy I liceum, winni przedłożyć świadectwo ukończenia gimnazjum ogólnokształcącego, jako dowód przygotowania naukowego; kandydaci do klasy II winni nadto przedłożyć albo świadectwo ukończenia kl. I liceum państwowego względnie niepaństwowego z uprawnieniami liceów państwowych, albo zdać odpowiedni egzamin.

Rozwój umysłowy, który ma umożliwić kandydatowi skuteczne pobieranie nauki w liceum ogólnokształcącym, stwierdza odpowiednio przeprowadzony egzamin (§ 10).

Egzamin dla kandydatów do klasy I opiera się na materiale programowym państwowego gimnazjum ogólnokształcącego, dla kandydatów do klasy II — na materiale programowym odpowiedniego wydziału I klasy państwowego liceum ogólnokształcącego.

§ 5. Od egzaminu do klasy I-ej mogą być zwolnieni kandydaci (także ci, którzy jako eksterni uzyskali świadectwo ukończenia gimnazjum), uznani przez Radę Pedagogiczną liceum za uzdolnionych i przygotowanych do podjęcia nauki w liceum na podstawie ocen, zawartych w świadectwie ukończenia gimnazjum, a nadto w świadectwach rocznych, o ile je posiadają.

Kandydat, zwolniony od egzaminu, jest tym samym przyjęty do liceum.

§ 6. Przyjęcia do liceum przeprowadza się w zasadzie po zakończeniu roku szkolnego. Terminy zgłoszeń i egzaminów wyznacza Kuratorium Okręgu Szkolnego i podaje je do wiadomości Dyrekcjom. W tych terminach dyrektorzy dokonywają przyjęć nowych uczniów. Po przyjęciu kandydatów zwolnionych od egzaminów dyrektorzy — w miarę wolnych miejsc — przeprowadzają egzaminy wstępne.

Nadto zależnie od wolnych miejsc egzaminy wstępne mogą się odbywać w pierwszych dniach roku szkolnego.

Do klasy II przyjmuje się kandydatów tylko za uprzednim zezwoleniem Kuratora Okręgu Szkolnego.

§ 7. Dyrektorzy mogą w miarę wolnych miejsc przyjmować ponadto:

a) w ciągu pierwszego miesiąca roku szkolnego bez egzaminu do kl. I i II kandydatów,

którzy zdali egzamin wstępny, a nie zostali przyjęci z powodu braku miejsca,

b) w ciągu roku szkolnego, z wyjątkiem ostatniego okresu, do kl. I — uczniów, w razie przeniesienia rodziców względnie opiekunów na stały pobyt do danej miejscowości lub w razie innych okoliczności, uznanych przez dyrektora za dostatecznie uzasadnione. Uczniowie tacy mogą być przyjęci na podstawie świadectwa odejścia, wydanego przez Dyрекcję liceum ogólnokształcącego, względnie na podstawie egzaminu wstępnego (§ 4).

§ 8. Rodzice względnie opiekunowie, zgłaszający kandydata do liceum, składają w terminie, ogłoszonym przez Kuratorium Okręgu Szkolnego, podanie do Dyrekcji liceum

o przyjęcie — z wymienieniem wydziału, na jaki kandydat ma zamiar uczęszczać. Do podania dołączają: a) dokument urzędu stanu cywilnego (§ 2, ustęp 3), b) świadectwo ukończenia gimnazjum, c) świadectwo roczne, jeżeli je kandydat posiada. Dokumentów tych nie składają kandydaci, zgłaszający się bezpośrednio po ukończeniu tego samego gimnazjum, przy którym jest zorganizowane liceum.

§ 9. Egzamin przeprowadza wyznaczony przez dyrektora nauczyciel danego przedmiotu w obecności dyrektora lub powołanego przez niego zastępcy.

§ 10. Egzamin składa się z części piśmiennej i ustnej z następujących przedmiotów na poszczególnych wydziałach:

1) Wydział klasyczny:

egzamin piśmienny:	język polski
egzamin ustny:	język łaciński
	historia

2) Wydział humanistyczny:

egzamin piśmienny:	język polski
egzamin ustny:	historia
	język łaciński lub
	język obcy nowożytny,
	którego uczeń uczył się w gimnazjum jako obowiązkowego.

3. Wydział matematyczno-fizyczny:

egzamin piśmienny:	język polski,
egzamin ustny:	matematyka
	fizyka lub
	chemia

} do wyboru przez ucznia

4) Wydział przyrodniczy:

egzamin piśmienny:	język polski,
egzamin ustny:	biologia,
	fizyka lub
	chemia

} do wyboru przez ucznia

§ 11. Egzamin piśmienny z języka polskiego polega na opracowaniu przez kandydata jednego z trzech tematów, danych mu do wyboru. Doboru tematów dokonywa dyrektor wraz z egzaminatorem w zakresie ćwiczeń w pisaniu, przewidzianych w programie gimnazjum.

Przy ustalaniu tematów można uwzględnić także materiał rzeczowy jednego z przedmiotów egzaminu ustnego.

Na wypracowanie z języka polskiego przeznaczona się 5 godziny.

Wypracowanie egzaminacyjne ocenia właściwy egzaminator. Dyrektor ma prawo wystawić inną ocenę, niezgodną z oceną egzaminatora; zmianę tę powinien umotywować piśmiennie.

§ 12. Do egzaminu ustnego przygotowuje dyrektor protokoły egzaminu według załączonego wzoru oraz wypracowania egzaminacyjne, świadectwa ukończenia gimnazjum, względnie świadectwa roczne kandydata.

§ 13. Po zakończeniu egzaminów wszystkich kandydatów egzaminatorzy pod przewodnictwem dyrektora decydują o wyniku egzaminu i przyjęciu do liceum każdego kandydata z osobna. Uchwały zapadają zwykłą większością głosów, w razie równości głosów decyduje dyrektor.

Decyzję podaje dyrektor do wiadomości kandydatom.

§ 14. Jeżeli liczba kandydatów, którzy złożyli egzamin, przewyższa liczbę wolnych miejsc, wówczas należy przyjąć przede wszystkim tych, którzy zostali uznani za bardziej uzdolnionych, z pośród tych zaś dzieci rodziców niezamożnych.

§ 15. Prawo pierwszeństwa w przyjęciu do danego liceum bez względu na kolejność, ustalona w myśl § 5 i 14, przysługuje dzieciom kawalerów orderu „Virtuti Militari”, poległych funkcjonariuszy policji państwowej, inwalidów wojennych, sierotom, zasługującym na specjalną pomoc oraz dzieciom nauczycieli.

§ 16. Jeżeli kandydat, który zdał egzamin do liceum, nie został do niego przyjęty wskutek braku miejsca, wówczas otrzymuje odpowiednie zaświadczenie według załączonego wzoru. Zaświadczenie takie uprawnia

kandydata do ubiegania się o przyjęcie do klasy I innego liceum ogólnokształcącego na taki sam wydział bez ponownego składania egzaminu (§ 7).

§ 17. Kandydat, który nie zdał egzaminu wstępnego do liceum, może egzamin ten powtórzyć według niniejszego regulaminu w terminach, przewidzianych w § 6, o ile spełnia warunki, zawarte w § 1—4.

§ 18. Uchwały, dotyczące wyniku egzaminu i przyjęcia kandydatów, winny być odnotowane w protokółach; do protokółów tych należy dołączyć wypracowania egzaminacyjne kandydatów.

Wypracowania te mogą być zniszczone po upływie 2 lat od terminu zdawania egzaminu.

§ 19. Osobne przepisy określają warunki przechodzenia uczniów ze szkół zawodowych stopnia licealnego do odpowiednich wydziałów liceów ogólnokształcących.

§ 20. Przeprowadzenie egzaminów wstępnych do liceów ogólnokształcących według zasad odmiennych może być dokonane jedynie za zezwoleniem Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego.

W z ó r p r o t o k o ł u.

A r k u s z k a n d y d a t a d o l i c e u m.

Nr
Nazwisko
Imię
Urodzon... dnia roku
Wyznanie
Miejsce stałego zamieszkania
Uczył się języka obowiązkowego
Uczył się języka nadobowiązkowego.
Złożył świadectwa szkolne
Ubiega się o przyjęcie na wydział

Dyrektor.

Protokół egzaminu wstępnego do liceum ogólnokształcącego.
Na podstawie uchwały Rady Pedagogicznej Liceum zwolniony od egzaminu wstępnego do
liceum na Wydział

Przedmiot egzaminu	Data	Temat względnie treść pytań i krótka charakterystyka odpowiedzi:
Język polski		
Język łaciński		
Język obcy nowożytny		
Historia		
Matematyka		
Fizyka		
Chemia		
Biologia		

U c h w a ł a

zdał..... egzamin do liceum na Wydział

Przyjęt.....

Nieprzyjęt..... z powodu

W, dnia

Dyrektor

Egzaminatorzy

Wzór zaświadczenia.

Państwowe Liceum

w

Rok szkolny 19...../.....

Z A Ś W I A D C Z E N I E.

urodzone dnia 19..... r. w

dopuszczony na podstawie świadectwa ukończenia gimnazjum do egzaminu wstępnego na wydział liceum

egzamin ten zdał

Nie został..... przyjęt.....

z powodu braku miejsca

W, dnia 19.....

Dyrektor

26.

REGULAMIN

przyjmowania uczniów do klasy I państwowego liceum pedagogicznego.

§ 1. Do klasy I liceum pedagogicznego mogą być przyjęci kandydaci, którzy mają odpowiedni wiek, zdrowie oraz wykazują należyty rozwój umysłowy i przygotowanie naukowe.

§ 2. O przyjęciu do klasy I liceum mogą się ubiegać kandydaci, którzy w terminie do dnia 1 września danego roku kalendarzowego ukończą co najmniej lat 16, a nie przekroczą lat 20.

Kandydaci, którzy przekroczyli ten wiek, nie więcej jednak jak o rok, mogą być przyjęci za zezwoleniem Kuratora Okręgu Szkolnego.

Dowodem, stwierdzającym wiek kandydata, jest odpowiedni dokument wydany przez urząd stanu cywilnego.

§ 3. Kandydatów, zgłaszających się do liceum, bada lekarz szkolny w celu stwierdzenia, czy są wolni od chorób, zagrażających zdrowiu otoczenia oraz od wad i ułomności cielesnych, któreby w przyszłości mogły im przeszkadzać w sprawowaniu obowiązków nauczyciela. Badania te odbywają się w sposób ustalony przy przyjmowaniu uczniów do zakładów kształcenia nauczycieli.

§ 4. Kandydaci, zgłaszający się do klasy I liceum, powinni przedłożyć jako dowód przygotowania naukowego świadectwo ukończenia gimnazjum ogólnokształcącego. Jako dowód przygotowania naukowego uznaje się również świadectwo ukończenia 6 klas gimnazjum dawnego typu, wydane przez gimnazjum państwowe lub prywatne, posiadające prawa państwowych szkół średnich ogólnokształcących. Rozwój umysłowy, który ma umożliwić kandydatowi możliwe pobieranie nauki w liceum pedagogicznym, stwierdza odpowiednio przeprowadzony egzamin.

Egzamin dla kandydatów do klasy I opiera się na materiale programowym państwowego gimnazjum ogólnokształcącego; przy egzaminie kandydatów, posiadających świadectwa ukończenia 6 klas gimnazjum dawnego typu, należy mieć na uwadze wymagania programu danego gimnazjum.

§ 5. Od egzaminu do klasy I liceum mogą być zwolnieni kandydaci, uznani przez Komisję Egzaminacyjną (§ 10) za uzdolnionych

i przygotowanych do podjęcia nauki w liceum, na podstawie ocen, zawartych w świadectwie ukończenia gimnazjum, oraz charakterystyki uzdolnień i przydatności kandydata do zawodu nauczycielskiego, przedstawionej przez dyrekcję gimnazjum, do którego uczęszczał.

Kandydat zwolniony od egzaminu jest tym samym przyjęty do danego liceum.

§ 6. Przyjęcie do liceum przeprowadza się w zasadzie po zakończeniu roku szkolnego. Terminy zgłoszeń i egzaminów wyznacza Kuratorium Okręgu Szkolnego i podaje je do wiadomości dyrekcjom. W tych terminach dyrektorzy dokonywają przyjęć nowych uczniów. Po przyjęciu kandydatów, zwolnionych od egzaminów, dyrektorzy — w miarę wolnych miejsc — przeprowadzają egzaminy wstępne.

Nadto zależnie od wolnych miejsc egzaminy wstępne mogą się odbywać w pierwszych dniach roku szkolnego.

§ 7. Dyrektorzy przyjmować mogą w miarę wolnych miejsc nadto:

a) w ciągu pierwszego miesiąca roku szkolnego do kl. I kandydatów, którzy zdali egzamin wstępny, a nie zostali przyjęci z powodu braku miejsca, oraz tych, którzy nie mogli wskutek choroby lub innych okoliczności, zasługujących na uwzględnienie, rozpocząć nauki w normalnym terminie.

b) w ciągu roku szkolnego, z wyjątkiem ostatniego okresu, do kl. I uczniów w razie przeniesienia rodziców względnie opiekunów na stały pobyt do danej miejscowości lub w razie innych okoliczności, uznanych przez dyrektora za dostatecznie uzasadnione.

Uczniowie tacy mogą być przyjęci na podstawie świadectwa odejścia, wydanego przez dyrekcję liceum pedagogicznego, które opuszczają, względnie na podstawie egzaminu.

§ 8. Rodzice względnie opiekunowie, zgłaszający kandydata do liceum, składają w terminie, ogłoszonym przez Kuratorium Okręgu Szkolnego, podanie do Dyrekcji liceum w sprawie przyjęcia.

Do podania dołączają: a) dokument urzędu stanu cywilnego (§ 2, ustęp 3), b) świadectwo ukończenia gimnazjum lub świadectwo ukończenia 6 klas gimnazjum dawnego typu.

§ 9. Egzamin składa się z części piśmiennej i ustnej z następujących przedmiotów: egzamin piśmienny z języka polskiego, egzamin ustny z języka polskiego i matematyki.

W liceach (oddziałach licealnych) z niepol-
skim językiem nauczania odbywa się rów-
nież egzamin piśmienny i ustny z języka na-
uczania.

Ponadto powinien być zbadany stopień
muzykalności i słuchu muzycznego wszyst-
kich kandydatów, zgłaszających się do lice-
um, w sposób ustalony przy przyjmowaniu
uczniów do zakładów kształcenia nauczy-
cieli.

§ 10. Egzamin przeprowadza powołana
przez Kuratorium Okręgu Szkolnego Kom-
sja Egzaminacyjna, złożona z dyrektora za-
kładu oraz odpowiedniej liczby nauczycieli
przedmiotów, wymienionych w § 9.

Egzamin odbywa się pod przewodnictwem
dyrektora.

§ 11. Egzamin piśmienny z języka polskie-
go polega na opracowaniu przez kandydata
jednego z trzech danych mu do wyboru te-
matów. Doboru tematów dokonywa dyrektor
wraz z egzaminatorem w zakresie ćwiczeń
w pisaniu, przewidzianych w programie gim-
nazjum.

Na wypracowanie z języka polskiego prze-
znacza się 3 godziny.

Wypracowanie egzaminacyjne ocenia wła-
ściwy egzaminator. Dyrektor ma prawo wy-
stawić inną ocenę, niezgodną z oceną egza-
minatora; zmianę tę powinien umotywować
piśmiennie.

Przy egzaminie ustnym należy zwrócić
uwagę na uzdolnienia i zamiłowania kandy-
datów, mające znaczenie dla zawodu nauczy-
cielskiego.

Egzamin piśmienny i ustny z niepolskiego
języka nauczania należy oprzeć na tych sa-
mych zasadach, co egzamin z języka polskie-
go.

§ 12. Do egzaminu ustnego przygotowuje
dyrektor protokoły egzaminu według załą-
czonego wzoru oraz wypracowania egzami-
nacyjne, przedłożone przez kandydatów
świadectwa i charakterystyki ich uzdolnień,
przedstawione przez dyrekcje gimnazjów
(§ 5).

§ 13. Po zakończeniu egzaminów wszyst-
kich kandydatów egzaminatorzy pod prze-
wodnictwem dyrektora decydują o wyniku
egzaminu i przyjęciu do liceum każdego kan-
dydata z osobna. Nie może być przyjęty do
liceum kandydat, który z jednego z przed-
miotów otrzymał ocenę niedostateczną. Nie
może również być przyjęty kandydat, który

nie odpowiada wymaganiom przepisany-
m co do zdrowia lub wykazuje zupełny brak mu-
zykalności i słuchu muzycznego.

Uchwały zapadają zwyczajną większością
głosów; w razie równości głosów decyduje
dyrektor.

Decyzję podaje dyrektor do wiadomości
kandydatom.

§ 14. Jeżeli liczba kandydatów, którzy zło-
żyli egzamin, przewyższa liczbę wolnych
miejsc, wówczas należy przyjąć przede
wszystkim tych, którzy zostali uznani za bar-
dziej uzdolnionych, z pośród tych zaś dzieci
rodziców niezamożnych.

Prawo pierwszeństwa w przyjęciu do da-
nego liceum bez względu na kolejność, usta-
loną w myśl § 5 i ust. 1, przysługuje dzieciom
kawalerów orderu „Virtuti Militari“, po-
ległych funkcjonariuszy policji państwowej,
inwalidów wojennych, sierotom, zasługują-
cym na specjalną pomoc, oraz dzieciom na-
uczycieli.

§ 15. Jeżeli kandydat, który zdał egzamin
do liceum, nie został do niego przyjęty wsku-
tek braku miejsca, wówczas otrzymuje odpow-
iednie zaświadczenie według załączonego
wzoru. Zaświadczenie takie uprawnia kan-
dydata do ubiegania się o przyjęcie do kla-
sy I innego liceum pedagogicznego bez po-
nownego składania egzaminu (§ 7).

§ 16. Kandydat, który nie zdał egzaminu
wstępnego do liceum, może egzamin ten po-
wtórzyć według niniejszego regulaminu
w terminach, przewidzianych w § 6, o ile
spełnia warunki, zawarte w § 1—4.

§ 17. Uchwały, dotyczące wyniku egzami-
nu i przyjęcia kandydatów, powinny być od-
notowane w protokule; do protokołów tych
należy dołączyć wypracowania egzami-
nacyjne kandydatów oraz charakterystykę
kandydatów (§ 5).

Wypracowania te mogą być zniszczone po
upływie 2 lat od terminu zdawania egza-
minu.

§ 18. Osobne przepisy określają warunki
przechodzenia uczniów z liceów ogóln-
kształcących i ze szkół zawodowych typu li-
cealnego do liceów pedagogicznych.

§ 19. Przeprowadzanie egzaminów wstęp-
nych do liceów pedagogicznych według za-
sad odmiennych może być dokonane jedynie
za zezwoleniem Ministerstwa Wyznań Reli-
gijnych i Oświecenia Publicznego.

Wzór protokołu.

Arkusz kandydata do klasy I. liceum pedagogicznego.

Nr

Nazwisko i imię

Urodzon..... dnia roku wyznania

Miejsce stałego zamieszkania

Złożył świadectwo szkolne

Dyrektor — Przełożona

Protokół egzaminu wstępnego do klasy I. liceum pedagogicznego.

Na podstawie uchwały Komisji Egzaminacyjnej zwolniony od egzaminu wstępnego do klasy I. liceum.

Przedmiot egzaminu	Data	Temat względnie treść pytań i krótka charakterystyka odpowiedzi	
		egzamin piśmienny	egzamin ustny
Język polski			
Język			
Matematyka			

U c h w a ł a

..... zdał..... egzamin do liceum pedagogicznego

Przyjęt.....

Nieprzyjęt..... z powodu

W, dnia

Dyrektor — Przełożona

Egzaminatorzy

Wzór zaświadczenia.

Państwowe Liceum Pedagogiczne

w

Nr

Rok szkolny 19...../.....

Z A Ś W I A D C Z E N I E.

urodzon dnia 19..... r. w
 dopuszczony na podstawie świadectwa ukończenia gimnazjum do egzaminu do
 klasy I. liceum pedagogicznego egzamin ten zdał

Nie został..... przyjęt..... z powodu braku miejsca

W, dnia 19..... r.

Dyrektor — Przełożona

Pieczęć.

27.

REGULAMIN

egzaminu ukończenia gimnazjum ogólnokształcącego.

§ 1. Egzamin według niniejszego regulaminu zdają uczniowie (uczenice) kl. IV gimnazjów prywatnych, nie posiadających praw gimnazjów państwowych, oraz eksterni (eksternistki), którzy (które) pragną otrzymać świadectwo ukończenia gimnazjum ogólnokształcącego.

§ 2. Egzamin ma wykazać, że zdający go osiągnął taki stopień wykształcenia ogólnego i rozwoju umysłowego, jaki odpowiada wymaganiom, stawianym absolwentom gimnazjów państwowych przez obowiązujący program nauki.

§ 3. Egzamin organizują Kuratoria Okręgów Szkolnych.

Egzaminy odbywają się w dwóch okresach, t. j. w maju — czerwcu oraz w styczniu — lutym. Egzamin odbywają się w gimnazjach państwowych lub gimnazjach niepaństwowych z prawami gimnazjów państwowych; egzaminy absolwentów gimnazjów bez uprawnień gimnazjów państwowych mogą się odbywać tylko w wyjątkowych przypadkach w szkołach własnych.

Dokładne terminy i miejsce egzaminów ogłaszają Kuratoria Okręgów Szkolnych, dobierając terminy tak, aby kandydatom

umożliwić ewentualne dalsze studia w liceach.

§ 4. Kandydaci, pragnący otrzymać świadectwo ukończenia gimnazjum, zwracają się z podaniem do Kuratorium Okręgu Szkolnego, na którego terenie mieszkają (eksterni) lub uczęszczali ostatnio do gimnazjum (uczniowie gimnazjów bez praw).

Podania do Kuratorium należy wnosić do dnia 15 kwietnia i 15 grudnia każdego roku.

Zgłoszenie uczniów szkół, które nie posiadają uprawnień gimnazjów państwowych, załatwiają Dyrekcje tych szkół, zbiorowo, dołączając do nich:

a) listę uczniów kl. IV z zaznaczeniem, z którego języka nowożytnego każdy z nich pragnie zdawać egzamin,

b) wykaz lektury z języka polskiego i języków obcych nowożytnych, a w gimnazjach z niepolskim językiem nauczania również z tego języka,

c) metryki urodzenia,

d) proponowane przez szkołę tematy wypracowań piśmiennych,

f) dowody wpłacenia należności za egzamin.

Nadto przed rozpoczęciem egzaminów uczniowie przedstawiają Komisji Egzaminacyjnej roczne wykazy ocen z kl. IV gimnazjum.

Eksterni wymieniają w podaniu, — z którego języka nowożytnego pragną zdawać egzamin, a nadto dołączają do podania:

a) własnoręcznie napisany życiorys z zaznaczeniem odbytych studiów,

- b) metrykę urodzenia,
- c) wykaz lektury z języka polskiego i języka obcego nowożytnego,
- d) świadectwa szkolne, o ile je posiadają,
- e) 2 nienaklejone fotografie, opatrzone własnoręcznym podpisem,
- f) dowody wpłacenia należności za egzamin.

Przedstawienie danych niedokładnych lub niezgodnych z rzeczywistością może spowodować niedopuszczenie do egzaminu lub skreślenie z listy zdających.

§ 5. Kuratorium Okręgu Szkolnego dopuszcza kandydatów do egzaminu, wyznacza im Państwowe Komisje Egzaminacyjne oraz terminy egzaminów i ustala tematy wypracowań.

§ 6. Państwową Komisję Egzaminacyjną stanowią:

1. przewodniczący, powołany przez Kuratora Okręgu Szkolnego,
2. egzaminatorzy, powołani przez Kuratora Okręgu Szkolnego z pośród nauczycieli gimnazjów.

§ 7. Członkowie Komisji mają obowiązek brania udziału we wszystkich jej posiedzeniach, w wyjątkowych przypadkach muszą uzyskać zwolnienie od przewodniczącego. Uchwały Komisji są prawomocne przy obecności co najmniej $\frac{3}{4}$ członków Komisji. Prawo głosowania w odniesieniu do poszczególnych egzaminowanych przysługuje: przewodniczącemu oraz egzaminatorom tych przedmiotów, z których kandydat zdaje egzamin.

§ 8. Uchwały Komisji Egzaminacyjnej zapadają zwykłą większością głosów obecnych członków, uprawnionych do głosowania w danej sprawie. W razie równości głosów decyduje przewodniczący.

§ 9. Zgodnie z § 2 niniejszego regulaminu egzamin powinien wykazać, jak dalece kandydat panuje nad całokształtem przyswojonej wiedzy i jak ją umie stosować; nie może za tym ograniczyć się do reprodukcji pamięciowej i omawiania szczegółów.

§ 10. Egzamin składa się z części piśmiennej i ustnej.

Egzamin piśmienny obejmuje następujące przedmioty: język polski, język obcy nowożytny, język łaciński, matematykę.

Egzamin ustny obejmuje: religię, język polski, język łaciński, język obcy no-

wożytny, historię, geografę, biologię, fizykę i chemię, matematykę i zajęcia praktyczne.

Od egzaminu z języka łacińskiego są zwolnieni uczniowie gimnazjów bez łaciny; od egzaminu z zajęć praktycznych może Kurator Okręgu Szkolnego zwolnić uczniów i eksternów.

Uczniowie, którzy uczęszczali do gimnazjum z niepolskim językiem nauczania, zdają nadto egzamin piśmienny i ustny z języka nauczania; język polski, historię i geografę zdają ci uczniowie w języku polskim.

Dobór tematów piśmiennych i ustnych winien się opierać na materiale programowym gimnazjum państwowego. Egzamin piśmienny i ustny z języka nauczania uczniów gimnazjum z niepolskim językiem nauczania odbywa się na tych samych zasadach, jak egzamin z języka polskiego. Egzamin z zajęć praktycznych polega na wykonaniu w czasie, nie przekraczającym 2 godzin, jednego z tematów, objętych programem.

§ 11. Egzamin piśmienny z języka polskiego polega na opracowaniu przez kandydata jednego z trzech danych mu do wyboru tematów, z matematyki — na rozwiązaniu dwóch zadań — jednego z algebry, drugiego z geometrii, z języka łacińskiego — na przetłumaczeniu urywka prozy łacińskiej na język polski, z języka obcego nowożytnego — na streszczeniu w języku obcym dwukrotnie odczytanego przez egzaminatora tekstu w tym języku.

Tekst łaciński winien być napisany na tablicy.

§ 12. Kuratorium nadsyła ustalone tematy w zapieczętowanych i osobnych dla każdego przedmiotu kopertach przewodniczącemu Komisji Egzaminacyjnej, który ogłasza je zdającym w chwili rozpoczęcia egzaminu.

§ 13. Na egzaminie piśmiennym kandydaci opracowują tematy w odpowiedniej sali pod kontrolą przewodniczącego Komisji Egzaminacyjnej i jednego lub kilku wyznaczonych członków Komisji. Na wypracowanie z języka polskiego przeznaczają się 4 godziny, na inne przedmioty po 3 godziny, nie licząc na to czasu, zużytego na podyktowanie i wybór tematu. Papier z pieczęcią danego zakładu otrzymują kandydaci na egzaminie i przed opuszczeniem sali muszą zwrócić wszystkie otrzymane arkusze.

§ 14. Jeżeli kandydat korzysta w czasie egzaminu z cudzej pomocy lub posługuje się

niedozwolonymi środkami pomocniczymi, przewodniczący Komisji może go skreślić z listy zdających; w wyjątkowych przypadkach przewodniczący może go dopuścić do powtórnego egzaminu piśmiennego, przy czym nowy temat egzaminu wyznacza przewodniczący Komisji w porozumieniu z właściwym egzaminatorem.

§ 15. Wypracowania egzaminacyjne ocenia egzaminator danego przedmiotu, zaznaczając błędy i wyrażając umotywowaną ocenę jednym ze stopni: bardzo dobry, dobry, dostateczny, niedostateczny.

Przewodniczący Komisji przegląda wypracowania i ma prawo wystawić inną ocenę, niezgodną z oceną egzaminatora; zmianę tę powinien umotywować piśmiennie. Ocena przewodniczącego jest ostateczna.

§ 16. Do egzaminu ustnego nie może być dopuszczony kandydat, który otrzymał ocenę niedostateczną z języka polskiego lub z dwóch innych przedmiotów.

Kandydaci, którzy uczęszczali do gimnazjum z niepolskim językiem nauczania i otrzymali na egzaminie z wypracowania piśmiennego z języka nauczania ocenę niedostateczną, nie mogą być również dopuszczani do egzaminu ustnego.

§ 17. Przed rozpoczęciem egzaminu ustnego Komisja Egzaminacyjna ustala na posiedzeniu listę dopuszczonych do tego egzaminu.

§ 18. Do egzaminu ustnego przewodniczący przygotowuje protokoły egzaminu według załączonego wzoru, wypracowania egzaminacyjne oraz pomoce potrzebne przy zdawaniu egzaminu.

§ 19. Przewodniczący dzieli przed egzaminem ustnym zdających na grupy. Egzamin ustny każdej grupy odbywa się oddzielnie. Egzamin ustny powinien być zorganizowany w ten sposób, by kandydat mógł go odbyć w ciągu jednego dnia, wyjątkowo w ciągu dwóch dni, następujących po sobie.

§ 20. Czas trwania egzaminu jednego kandydata nie powinien przekraczać ogółem 2½ godziny; bez przerwy nie wolno go pytać dłużej niż 30 minut.

§ 21. Przewodniczący ustala kolejność egzaminowania kandydatów oraz czas trwania egzaminu w ramach § 20. Egzamin ustny odbywa się wobec wszystkich członków Komisji z uwzględnieniem przepisów § 7. Egzaminowi może się przysłuchiwać kierownik

szkoły, której uczniowie zdają egzamin, nie może być jednak obecny na naradach Komisji. Egzaminuje z każdego przedmiotu powołany do tego członek Komisji. Przewodniczącemu przysługuje prawo zadawania pytań zdającym.

§ 22. Członkowie Komisji są obowiązani zachować w tajemnicy treść egzaminów i obrad Komisji. Dotyczy to również kierownika szkoły, obecnego na egzaminie. Do ogłoszenia wyniku egzaminu piśmiennego i ostatecznego wyniku egzaminu jest upoważniony tylko przewodniczący Komisji.

§ 23. Oceny odpowiedzi ustnych z poszczególnych przedmiotów ustala Komisja Egzaminacyjna na wniosek egzaminatora danego przedmiotu i wyraża ją jednym z czterech stopni: bardzo dobry, dobry, dostateczny, niedostateczny.

§ 24. Bezpośrednio po egzaminie ustnym danej grupy zdających Komisja Egzaminacyjna ustala dla każdego z nich oceny ostateczne ze wszystkich przedmiotów egzaminu na podstawie 1) wyniku egzaminów piśmiennych, 2) wyników egzaminów ustnych, 3) opinii ogólnej członków Komisji o stopniu wykształcenia ogólnego i rozwoju umysłowego. Oceny te wyraża Komisja za pomocą stopni, wymienionych w § 23.

Uchwale Komisji o ostatecznym wyniku egzaminu może się sprzeciwić przewodniczący Komisji; wówczas sprawa podlega decyzji Kuratorium.

§ 25. Bezpośrednio po zakończeniu narady przewodniczący ogłasza wyniki każdej grupie zdających.

§ 26. Jeżeli zdający uzyskal ze wszystkich przedmiotów egzaminu oceny co najmniej dostateczne, otrzymuje świadectwo ukończenia gimnazjum według załączonego wzoru ze stopniami, ustalonymi w myśl § 24, podpisane przez przewodniczącego i członków Komisji Egzaminacyjnej i zaopatrzone pieczęcią Kuratorium Okręgu Szkolnego.

§ 27. Odstąpienie od egzaminu lub niestawienie się na egzamin powoduje skreślenie kandydata z listy zdających, o ile nie poda on ważnych, usprawiedliwiających okoliczności. W ostatnim przypadku Komisja Egzaminacyjna, a po jej rozwiązaniu Kuratorium Okręgu Szkolnego rozstrzygają o możliwości ponownego zdawania egzaminu w tym samym okresie egzaminów.

§ 28. Egzamin według niniejszego regulaminu można zdawać trzy razy. W wyjątkowych przypadkach kandydat może jeszcze przystępować do egzaminu za zezwoleniem Kuratora Okręgu Szkolnego.

§ 29. Z czynności Komisji Egzaminacyjnej, a także z jej posiedzeń oraz z przebiegu egzaminów piśmiennych i ustnych spisuje się protokoły, które podpisują wszyscy członko-

wie Komisji. Protokoły te, do których dołącza się wypracowania piśmienne, przekazuje przewodniczący Komisji Kuratorium Okręgu Szkolnego wraz z krótkim sprawozdaniem z przebiegu i wyniku egzaminu.

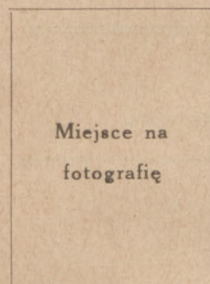
Wypracowania piśmienne mogą być zniszczone po upływie dwóch lat od terminu zdawania egzaminów.

Wzór protokołu.

Protokół ukończenia gimnazjum ogólnokształcącego.

Nr

(wypełnia Przewodniczący Komisji
Egzaminacyjnej)

Nazwisko

Imię

Urodzon dnia roku

Wyznanie

Miejsce stałego zamieszkania

Adres w czasie egzaminów

który raz składa egzamin

Obiera język obcy nowożytny

Złożył świadectwa szkolne

Podpis Przewodniczącego Komisji Egzaminacyjnej
lub jego zastępcy:

Protokół egzaminów ustnych:

Przedmiot egzaminu	Data	Treść pytań i krótka charakterystyka odpowiedzi:
Religia		
i t. d.		
i t. d.		

Zestawienie ocen.

Przedmioty egzaminu:	Religia	Język polski	i t. d.	i t. d.	i t. d.	i t. d.	i t. d.	i t. d.	i t. d.
Egzamin piśmienny									
Egzamin ustny									
Ocena ostateczna									

Uchwała Państwowej Komisji Egzaminacyjnej:

..... zdał..... egzamin..... ukończenia gimnazjum.

U w a g i:

Przewodniczący Komisji Egzaminacyjnej:

Członkowie:

Wzór świadectwa (str. 1).

Kuratorium Okręgu Szkolnego

Państwowa Komisja Egzaminacyjna

Nr

Rok szkolny 19...../.....

Ś W I A D E C T W O E G Z A M I N U

ukończenia gimnazjum ogólnokształcącego.

Miejsce na
fotografię

(imię i nazwisko)

urodzon dnia miesiąca

roku w powiatu

religii (wyznania) zdał

w roku egzamin

ukończenia gimnazjum ogólnokształcącego przed Państwową

Komisją Egzaminacyjną, powołaną przez Kuratorium Okręgu

Szkolnego pismem z dnia

..... Nr

Świadectwo niniejsze jest równoznaczne ze świadectwem
ukończenia państwowego gimnazjum ogólnokształcącego.

W, dnia

Przewodniczący
Państwowej Komisji Egzaminacyjnej:Pieczęć
KuratoriumCzłonkowie
Państwowej Komisji Egzaminacyjnej:

Wzór świadectwa (str. 2)

(imię i nazwisko)

otrzymał następujące oceny:

z nauki religii
„ „ języka polskiego
„ „ języka
„ „ języka łacińskiego
„ „ języka
„ „ historii
„ „ geografii
„ „ biologii
„ „ fizyki i chemii
„ „ matematyki
„ „ zajęć praktycznych
„ „ ćwiczeń cielesnych

Przewodniczący

Państwowej Komisji Egzaminacyjnej:

Skala oceny: bardzo dobrze, dobrze, dostatecznie.

28.

Nr O. 5510/37.

Kraków, dn. 6. III. 1937 r.

Do

Inspektoratów Szkolnych oraz Dyrekcji państwowych i prywatnych szkół zawodowych w Okręgu w sprawie

doręczania korespondencji przez listonoszów wiejskich.

W myśl zarządzenia Ministerstwa Poczty i Telegrafów z dnia 20 stycznia 1937 r. Nr GMOrg. 1173 — z dn. 1 marca b. r. zaprowadzono na terenie całego Okręgu Dyrekcji Poczty i Telegrafów w Krakowie służbę listonoszów wiejskich.

Czynności służbowe listonoszów wiejskich polegać będą w myśl obowiązujących w tym kierunku przepisów pocztowych na: przyjmowaniu, przenoszeniu i doręczaniu przesyłek pocztowych, a zatem i urzędowych, przyjmowaniu wpłat i realizowaniu wypłat

w pocztowych obrotach pieniężnych i w obrotach P. K. O., przyjmowaniu prenumeraty czasopism i wydawnictw periodycznych, sprzedaży znaczków pocztowych, oraz na innych świadczeniach w miejscowościach należących do zamiejscowych obszarów placówek pocztowych w których dotychczas nie była zorganizowana pocztowa służba doręczycielska.

Powołując się na zarządzenie Dyrekcji Poczty i Telegrafów w Krakowie z dnia 26. II. b. r. Nr P. P. 15/90/37, oznajmiam, że przy doręczaniu korespondencji urzędowej oraz innych przesyłek do miejscowości, w których zorganizowana została służba listonoszy wiejskich, korzystać należy jedynie i wyłącznie tylko z usług pośrednictwa pocztowego.

Stwierdzono bowiem, iż dotychczas niektóre władze i urzędy zarówno państwowe jakoteż samorządowe, znaczną ilość przesyłek urzędowych, przeznaczonych dla odbiorców zamieszkałych w zamiejscowych obszarach pocztowych, doręczają bądź przez własnych funkcjonariuszów, bądź też niejednokrotnie

za pośrednictwem gmin, z pominięciem pocztowego aparatu doręczycielskiego.

Kurator Okręgu Szkolnego:

(—) *J. Stypiński w. r.*

29.

Nr O. 6153/37.

Kraków, dn. 8. III. 1937 r.

Do

Inspektoratów Szkolnych, Dyrekcji państwowych i prywatnych szkół średnich ogólnokształcących i zawodowych oraz zakładów kształcenia nauczycieli w Okręgu w sprawie

uszkodzania linii telefonicznych i telegraficznych.

Straty powodowane przez uszkodzanie linii telefonicznych i telegraficznych, skłoniły Ministerstwo, iż w okólniku, skierowanym do Inspektoratów Szkolnych, Dyrekcji i kierownictw szkół i ogółu nauczycielstwa (Dz. Urz. Min. WR. i OP. Nr 7, poz. 125 z 1930 r.), zarządziło, by we wszystkich szkołach uświadamiano działalność i młodzież o szkodach i stratach, jakie wynikają z lekkomyślnych psot, powodujących uszkodzenia linii telegraficznych i telefonicznych.

We wspomnianym okólniku Ministerstwo poleciło 1) zorganizować specjalne pogadanki, jak również wykorzystać wszystkie momenty, dające okazję do uświadamiania działalności co do znaczenia i ważności telefonu i telegrafu, 2) przestrzec działalność przed ewentualnymi skutkami prawnymi w razie wykrycia sprawców uszkodzeń, a zwłaszcza przed odpowiedzialnością materialną, którą ponoszą rodzice i opiekunowie, 3) dołożyć starań, by zarządzona akcja została przeprowadzona konsekwentnie i objęła jak najszersze kręgi młodzieży.

Ponieważ podjęta akcja nie dała pożądanych wyników, w tym samym roku (1930) ponownie zaleciło Ministerstwo usilnie należyte zainteresowanie się wspomnianą akcją i wywarcie wpływu, by akcja ta prowadzona była celowo i wytrwale (okólnik Ministerstwa WR. i OP. z dnia 21 listopada 1930 r. Nr. II-26408/30, ogłoszony w Dz. Urzęd. Kuratorium Nr. 10/30, poz. 222).

W ubiegłym roku stwierdzono znowu, że liczba uszkodzeń linii telegraficznych i telefonicznych wzrosła w porównaniu do lat u-

biegłych, przy czym uszkodzanie tych linii powodowała w znacznej większości wypadków młodzież w wieku szkolnym, zarzucając na linie telefoniczne sznurki obciążone kamieniami. W celu ukrócenia tego rodzaju wybryków, pociągających za sobą straty dla Skarbu Państwa, a świadczącym o braku odpowiedniego uświadczenia państwowego, Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego rozporządzeniem z dnia 2 marca 1937 r. Nr. II-P-1356/37 zarządziło, aby akcja pouczania młodzieży szkolnej o stratach, powodowanych przez uszkodzanie linii telefonicznych i telegraficznych (polowych i stałych), prowadzona była nadal celowo, energicznie i wytrwale w myśl wskazówek cytowanych na wstępie.

W związku z tym podkreślam, iż właściwe i skuteczne realizowanie obowiązujących programów nauczania daje szkole możliwość należytego oddziaływania na młodzież w tym kierunku.

Kurator Okręgu Szkolnego:

(—) *J. Stypiński w. r.*

30.

Nr O. 6154/37.

Kraków, dn. 8. III. 1937 r.

Do

Inspektoratów Szkolnych, Dyrekcji państwowych i prywatnych szkół średnich ogólnokształcących i zawodowych oraz zakładów kształcenia nauczycieli w Okręgu w sprawie

**zbiórki na „Dar Narodowy
3 Maja“.**

Pan Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego rozporządzeniem z dnia 2. III. b. r. zezwolił na urządzenie w szkołach zbiórki na rzecz „Daru Narodowego 3 Maja“ w czasie od 2—10 maja 1937 r.

Zbiórkę organizują: na terenie Województwa Krakowskiego Towarzystwo Szkoły Ludowej, a Polska Macierz Szkolna w Warszawie na obszarze Województwa Kieleckiego.

Zbiórka ma na celu uruchomienie i utrzymywanie szkół powszechnych w województwach wschodnich przez organizacje oświatowe polskie.

Winna ona mieć charakter najzupełniej dobrowolny, przy czym składki młodzieży szkolnej nie mogą przekraczać norm, za-

strzeżonych w zarządzeniu z dnia 31 sierpnia 1936 r. (Dz. Urzęd. Kurat. Nr. 8/36, poz. 86).

Kurator Okręgu Szkolnego:

(—) J. Stypiński w. r.

31.

Nr O. 6944/37. Kraków, dn. 18. III. 1937 r.

Do

Inspektoratów Szkolnych oraz Dyrekcji państwowych i prywatnych szkół średnich ogólnokształcących w Okręgu w sprawie

modelarstwa okrętowego.

Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego rozporządzeniem z dnia 8. III. b. r. Nr. II. W-8880/36 zawiadomiło, że celem zaznajomienia młodzieży z zasadniczymi typami statków, rozbudzenia jej zamiłowania do konstruowania modeli okrętowych oraz pogłębienia prac kół szkolnych L. M. K., zamierza, w porozumieniu z Zarządem Głównym L. M. i K. wprowadzić w roku szkolnym 1937/38 w publicznych szkołach powszechnych i w państwowych gimnazjach modelarstwo okrętowe w ramach obowiązujących zajęć praktycznych. Prace z zakresu modelarstwa okrętowego będą wykonywane jednocześnie z modelarstwem lotniczym w klasie VI szkół powszechnych oraz w kl. I—VI gimnazjum. W kl. VI szkół powszechnych na modelarstwo okrętowe wraz z modelarstwem lotniczym należy przeznaczyć w sumie około 10 godzin, a w klasie I—IV gimnazjum przeciętnie po 14 godzin.

Godziny, przeznaczone na modelarstwo lotnicze i okrętowe, należy skupiać stale w drugim półroczu w ten sposób, by prace te były dokonywane w kilku po sobie następujących tygodniach. Szkołom powszechnym dostarczy potrzebnych materiałów L. M. i K., w gimnazjach koszty związane z tymi pracami pokrywane będą z taksy administracyjnej. Celem ułatwienia nauczycielstwu prowadzenia prac z zakresu modelarstwa okrętowego na terenie szkół, organizowane będą przez Zarząd Główny L. M. i K. w najbliższym czasie specjalne kursy, na które należałoby kierować przede wszystkim nauczycieli uczących zajęć praktycznych w gimnazjach. Celem właściwego rozwiązania omawianego zagadnienia i racjonalnej organizacji pracy, za-

mierza Zarząd Główny L. M. i K. ogłosić odpowiednie wskazówki, które wraz z rysunkami modeli zostaną rozesłane do szkół w odpowiedniej ilości egzemplarzy.

Za pracę (modelarstwa okrętowego) na terenie kół szkolnych L. M. i K. poza godzinami obowiązkowymi będą nauczyciele zajęć praktycznych wynagradzani przez Zarząd Główny L. M. i K. Wysokość wynagrodzenia nie może być niższą od norm przewidzianych w przepisach o dodatkach służbowych dla nauczycieli za godziny nadliczbowe.

Kurator Okręgu Szkolnego:

(—) J. Stypiński w. r.

32.

Nr O. 6945/37. Kraków, dn. 18. III. 1937 r.

Do

Inspektoratów Szkolnych, Dyrekcji państwowych i prywatnych szkół średnich ogólnokształcących i zawodowych oraz zakładów kształcenia nauczycieli w Okręgu w sprawie

przestrzegania przepisów o prawie autorskim.

Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego rozporządzeniem z dnia 4. III. b. r. Nr. II. S-931/37 wyjaśniło, że na wykonywanie w szkołach utworów muzycznych lub słownych podczas zabaw tanecznych, koncertów, przedstawień amatorskich i t. p. imprez dochodowych konieczne jest w myśl postanowienia art. 14 pkt. 2 ustawy z dnia 29 marca 1936 r. o prawie autorskim (Dz. U. R. P. Nr. 48, poz. 286) uzyskanie licencji od przedstawicieli Związku Autorów i Kompozytorów Scenicznych (ZAIKS) Warszawa, ul. Marszałka Focha 2, oraz uiszczenie należnych tantiem autorskich.

Od obowiązku tego wolne są szkoły, jeżeli wykonywanie utworów muzycznych lub słownych stanowi część składową obchodu narodowego, jest imprezą urządzoną wyłącznie dla młodzieży szkolnej, lub gdy impreza nie ma charakteru dochodowego.

Kurator Okręgu Szkolnego:

(—) J. Stypiński w. r.

33.

Do

Inspektoratów Szkolnych oraz Kierownictw szkół powszechnych w Okręgu w sprawie

„Święta Pieśni“.

Wyrazem należytego doceniania wychowawczego śpiewu dla młodzieży szkolnej winno stać się „Święta Pieśni“, zorganizowane przez poszczególne Obwody Szkolne i ośrodki kulturalno-oświatowe z udziałem szkół oraz możliwie najszerszych warstw społeczeństwa.

Poleca się, aby „Święta Pieśni“ odbyły się w miesiącu maju lub czerwcu, jako wynik całorocznej pracy w dziedzinie nauczania śpiewu z pominięciem wszelkiego rodzaju konkursów.

W repertuarze, który uwzględni kilkugłosowe pieśni rodzime, inscenizacje oraz tańce narodowe, winny obowiązujać znaleźć się następujące pieśni jednogłosowe:

1) Hymn Państwowy (3 strofki) według Dz. Urz. Ministerstwa WR i OP. z r. 1926 Nr 14 (176) z 1. IX. poz. 191.

2) Nowowiejski: Hymn do morza (2 strofki) ze śpiewnika Heisinga p. t. Cześć Polskiej Ziemi. Druga strofka od słów: Płyn polska floto i t. d.

3) Walewski: Hasło Szkół Powszechnych ze śpiewnika jak wyżej.

4) Marsz Pierwszej Brygady (3 strofki) melodia i tekst według dodatku muzycznego do miesięcznika „Śpiew w Szkole“ Z. N. P. Warszawa, ul. Smulikowskiego.

Organizację „Świąt Pieśni“ należy tak przeprowadzić, aby, nie ściągając młodzieży ze zbyt odległych miejscowości, umożliwić wszystkim szkołom i ośrodkom kulturalno-oświatowym wzięcie udziału w tych uroczystościach. Należy więc bardzo starannie opracować plan wyznaczenia na terenie Obwodu Szkolnego miejscowości, w których mają się odbyć „Święta Pieśni“.

Panowie Inspektorzy szkolni, Kierownicy Szkół i Nauczycielstwo dołożą wszelkich starań, aby „Święta Pieśni“ w poszczególnych ośrodkach stało pod względem artystycznym oraz organizacyjnym na należytych poziomach.

„Świętem Pieśni“ należy zainteresować rodziców uczniów, szerokie warstwy społeczeństwa i zachęcić je do współpracy.

Organizatorzy „Świąt Pieśni“ mogą się zwracać o poradę fachową do instruktora śpiewu w Kuratorium, p. Swatonia.

Kurator Okręgu Szkolnego:

(—) J. Stypiński w. r.

34.

KONKURS

z terminem czterotygodniowym od daty ukazania się niniejszego Nru Dziennika Urzędowego.

Inspektorat Szkolny w Mielcu ogłasza konkurs na stanowisko stałej kierowniczkii 7-klasowej publicznej szkoły powszechnej żeńskiej im. Bł. Kingi w Mielcu.

Pierwszeństwo mają kandydatki z Instytutem Nauczycielskim lub W. K. N.

Podania należy wносить drogą służbową do Inspektoratu Szkolnego w Mielcu.

35.

KOMUNIKATY.

Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego rozporządzeniem z dnia 29 grudnia 1936 r. Nr. I. R. 10342/36 zawiadomiło, że pensja orderowa, przypadająca kawalerom orderu „Virtuti Militari“ za rok 1937 ma być wypłacona jednorazowo w pełnej wysokości, w terminie od 2-go stycznia 1937 r. począwszy, na zasadach podanych w okólniku Kuratorium z dnia 16 marca 1929 r. Nr. O. 585/29.

Na podstawie rozporządzenia Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 23 stycznia 1937 r. Nr. BP-25570/36 Kuratorium podaje do wiadomości i stosowania poniżej umieszczony komunikat Archiwum Wojskowego w Warszawie.

„Warszawa, dn. 3/XII. 1936 r.

Dyrektor Biura Personalnego

Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego

w miejscu.

W związku z podaniami wpływającymi do Archiwum Wojskowego o wydanie poświadczeń w wojsku b. państw zaborczych, w b. formacjach polskich w czasie wojny światowej i wojsku polskim, a nadsyłanymi przez zainteresowane osoby, w których często podawane są terminy, naznaczone przez odpowiednie władze, w ciągu których mają być przedstawione żądane dokumenty dla celów personalnych, emerytalnych, ewidencyjnych, inwalidzkich i t. p., proszę o przyjęcie do wiadomości i powiadomienia

podwładnych sobie urzędów (biur) o następującej informacji:

Od dłuższego czasu Archiwum Wojskowe obciążone jest pracą związaną z wydawaniem poświadczeń służby. Mimo powiększenia personelu w tym dziale, ilość oczekujących załatwienia kwerend nie tylko nie maleje, lecz przeciwnie stale wzrasta i dochodzi miesięcznie cyfry kilku tysięcy spraw.

Ponieważ Archiwum Wojskowe nie może uwzględniać poszczególnych wypadków przyspieszenia, których niestety jest bardzo wiele, a co wpływałoby hamująco na tok załatwienia spraw poprzednich, załatwia zatem wszystkie sprawy według kolejności ich wpływu, a w wypadkach zaś podawania terminów określonych przez władze, ogranicza się do wydawania zaawizowania w brzmieniu następującym (jak poniżej), które proszę brać pod uwagę, jako usprawiedliwienie zainteresowanych osób, o niemożności przedstawienia potrzebnych dokumentów w nakazanym terminie.

„Zawiadamiam, że z powodu ogromnego napływu kwerend, sprawą wydania poświadczenia służby (tu następuje określenie formacji) zostanie załatwiona w kolejności wpływu. W obecnym czasie załatwia się spra-

wy z miesiąca (tu podany jest miesiąc w zależności od wpływu spraw).

Powyższe wydaje się celem przedłożenia władzy, która żąda dowodu służby”.

p. o. Kierownik Archiwum Wojskowego
(—) Bolesław Wąligóra
Major“.

Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego rozporządzeniem z dnia 24. II. b. r. Nr. Szt. 739/37 zwróciło uwagę na film p. t. „Płomienne Serce”. Film ten, ze względu na swe wybitne wartości wychowawcze, zasługuje w szczególniejszym stopniu na obejrzenie go przez starszą młodzież szkół powszechnych oraz młodzież szkół średnich ogólnokształcących i zawodowych.

Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego rozporządzeniem z dnia 25. lutego b. r. Nr. Szt. 706/37 poleciło uwzględnić film p. t. „Don Bosco” jako zasługujący ze względów wychowawczych na obejrzenie przez młodzież szkół powszechnych i średnich.

36.

DZIAŁ NIEURZĘDOWY.

Od Redakcji.

Redakcja Działu Nieurzędowego Dziennika Urzędowego Kuratorium Okręgu Szkolnego Krakowskiego, pragnąc przyjąć z pomocą nauczycielstwu wszelkiego rodzaju szkół, otwiera dział odpowiedzi na zapytania, kierowane do Redakcji. Zapytania mogą dotyczyć rozmaitych spraw natury organizacyjnej, dydaktycznej i wychowawczej. Odpowiedzi umieszczone będą pod ty-

tułem Skrzynka informacji z wymienieniem nazwiska lub pseudonimu osób, do których odpowiedzi się stosują. Sprawy ważne i zasadnicze traktowane będą w odpowiedziach obszerniej. Zgłaszający zapytania, winni zaznaczyć, w jakim dziale szkolnictwa (powszechne, średnie, zawodowe) pracują i przesyłać je pod adresem Dz. Urz. — Skrzynka informacji.

Zasady konstruowania rozkładu materiału naukowego w szkole powszechnej.

Jedną z wielu prac, jaką nauczyciel wykonuje w związku ze swymi obowiązkami szkolnymi, to rozkład materiału nauczania przedmiotów programem przewidzianych. Praca ta, najbardziej aktualna z początkiem, a raczej przed rozpoczęciem roku szkolnego, musi być w toku nauczania uzupełniana, realizacja zaś rozłożonego w czasie materiału programowego wymaga ciągłej aktualizacji, przesunięć i poprawek. Podczas gdy rozplanowanie materiału naukowego programów dawnych nie nastroczało zbyt wiele trudności, konstrukcja obecnych programów wymaga znacznie więcej pracy i dokładności w okresie planowania pracy dydaktycznej.

Trudności te występują zwłaszcza przy konstruowaniu rozkładu materiału z j. polskiego. Zanim przyjdziemy do omawiania zasad i techniki opracowywania rozkładu materiału naukowego, zastanowimy się nad tymi trudnościami; postaramy się uchwycić te momenty, w których one występują.

Konstrukcja programu nauki j. polskiego, wynikająca z celów tego przedmiotu, polega między innymi na tym, że starano się powiązać formy nauczania z tematami. Tematy te nadają językowi polskiemu tę wewnętrzną treść, której poprzednio (w dawnym programie) nie posiadał. Treść ta, dostosowana w różnych klasach do

poziomu umysłowego i zainteresowań uczniów, winna być opracowana przez przewidziane programem formy, które znowuż dostosowano do możliwości umysłowych dzieci. I tak np. w kl. I tematy: zabawy dzieci i zajęcia w domu i w szkole, uroczystości szkolne i inne mogą być na tym stopniu opracowane jedynie przez „rozmowy nauczyciela z dziećmi, oglądanie obrazków i omawianie ich treści, swobodne i samodzielne wypowiadanie się dzieci, czytanie pojedynczych zdań, odwzorowywanie zdań” (a nawet wyrazów w znaczeniu wyrazów-zdań), przepisywanie zdań i t. d. W miarę rozszerzania się i pogłębiania zainteresowań dziecka oraz wzrostu możliwości umysłowych rozszerzają się i pogłębiają tematy programowe, oparte o te zainteresowania, narastają też nowe formy mówienia, czytania i pisania, z uwzględnieniem form już przepracowanych, które pogłębiają się na coraz to innym materiale tematów. Stąd zrozumiałą jest rzeczą, że np. forma oglądania obrazków, samorzutnych wypowiedzi i inne obowiązują w ciągu siedmiu lat nauki. Poprzez siedem lat opracowujemy zmieniający się materiał tematów za pomocą form częściowo tych samych, rozszerzających swój zakres, częściowo narastających nowych.

Skoro zarówno formy mówienia, czytania i pisanie, jak i treść rzeczową tematami objętą a ponadto materiał gramatyczny umieszczono pod wspólnym nagłówkiem „materiał nauczania” — rozkład tego materiału musi wszystkie te wymienione elementy uwzględnić.

Z tematami w rozkładzie materiału nauczania szło stosunkowo łatwo. Dostosowywano je zwykle w klasach niższych do pór roku, świąt i t. p. i na tej zasadzie planowano poszczególne tematy z życia dzieci, historyczne, Polski współczesnej, etnograficzne, aktualne i inne. Wobec tego jednak, że te zmieniające się lub powtarzające się w innym oświetleniu tematy, musiały być opracowywane przez jedne i te same formy mówienia, czytania i pisanie, formy te wypisywano po każdym temacie. Stąd przy różnych tematach widnieją w dziennikach te same formy, powtarzające się przez cały rok np.:

kl. IV temat: obyczaje świąteczne u nas i w okolicy.

Święta Marszałka Piłsudskiego w r. 1915.
i t. p.

mówienie: rozmowy naucz. z dziećmi (na powyższe tematy), oglądanie obrazków i omawianie ich treści i t. d.

swobodne i samorzutne i t. d.

zbiorowe i t. d. i t. d.

pisanie: opowiadanie samodzielne na temat związany z obyczajami świątecznymi u nas
przepisywanie i t. d.

ortografia np. ó — o, przecinek i t. p.

czytanie: czytanka

czytanie głośne i ciche i t. d. według programu.

Inny, również rozpowszechniony sposób, to bardziej przejrzyste graficznie wypisywanie tego samego niemal, tylko w odpowiednio nakre-

ślonych rubrykach, których tu ze względów technicznych podać nie możemy, ale które są nauczycielstwu dobrze znane.

Nie dziw, że przy tego rodzaju rozwiązaniach technicznych nie starczało miejsca w rubryce dziennika, przeznaczonej na język polski i przedmiot ten zapanował na całej niemal lewej stronie dziennika w każdym miesiącu. Bywa i tak, że braknie tej strony, wynalazczość więc poszła w tym kierunku, że albo wkłada się stronicę nową (poprawiając wydawnictwo dziennika), albo też dolepia się tasienicowy arkusz u dołu strony sposobem harmonijkowym. Zależnie od tego, jak szczegółowo został przepracowany rozkład materiału na dany miesiąc czy okres, tasieniec ten wydłuża się lub skraca. Cała ta długa pisanina posiada przeważnie jedną charakterystyczną cechę: że nie można się zupełnie w niej wyznać. Dzieje się to zwłaszcza wtedy, jeśli starano się cały ten materiał dokładnie na tygodnie podzielić, a w dziale ćwiczeń słownikowych usiłowano wymienić wszystkie możliwe wyrazy, które się opracowuje, w dziale pisania — tematy zadań, i t. p. Długich badań wymagało zorientowanie się, jak obszerny pod względem ilościowym i o jakiej wadze gatunkowej materiał zamierzono w danym okresie opracować.

W większości wypadków poza tym nie zgadzał się plan dydaktyczny z codzienną realizacją. O tym świadczy 80% dzienników lekcyjnych a właściciele pozostałych 20% zaświadcza, ile wysiłku kosztowało ich to, aby te dwie czynności, planowanie i realizowanie, uzgodnić w wypadku, jeśli planowanie na dłuższy okres czasu było zbyt drobiazgowie, zbyt przewidujące szczegółliki, które się normalnie obmyśla z tygodnia na tydzień lub z dnia na dzień. Wystarczyła mała epidemia grypy, kopanie ziemniaków, trochę więcej deszczu, aby plan kunsztownie obmyślany runął. Przesunięcie zaś tak drobiazgowo opracowanego planu jest rzeczą bardzo trudną. Latwiej przesunąć z grubszą ociosany głaz, niż mistrzynie wykończoną rzeźbę tej samej wielkości.

Dowodem, że technika opracowania rozkładu materiału naukowego języka polskiego tyle sprawia trudności, jest zjawisko rozpowszechniania się masowego różnorodnych gotowych wydawnictw „wzorowych” rozkładów materiału naukowego, „dostosowanych” nawet „do środowiska”, uwzględniających poziom umysłowy dzieci, korelację, koncentrację — i inne różnorodne zagadnienia. Tymczasem nie trzeba dowodzić, że wzorowe rozkłady przeznaczone dla wszystkich dzielnic od morza do Karpat nie mogą żadną miarą odpowiadać potrzebom danego środowiska.

Przyczyną powtarzania w rozkładzie materiału naukowego (form mówienia, pisanie i czytania przy każdym niemal temacie jest między innymi to, że na jednej płaszczyźnie traktujemy formy i materiał rzeczowy (tematy), rozkładając jedno i drugie w czasie. Rozłożenie tematów w czasie jest łatwe, zmieniają się one bowiem i przeplatają, formy natomiast, jednakże w cią-

gu całego roku, nie dadzą się w ten sposób rozplanować, aby np. rozmowy nauczyciela z dziećmi przypadły na wrzesień, oglądanie obrazków na październik, samorzutne wypowiedzi na listopad i t. d. Dowodzić tego nie trzeba. Może być co najwyżej mowa o nasileniu pewnych form w jakimś okresie, nie zaś o wyłącznym ich panowaniu. Trudności te i wiele innych stały się powodem szukania oparcia pracy dydaktycznej o gotowe plany nauczania nie dostosowane ani do danej szkoły i klasy, ani do środowiska, na co tak wielki musimy położyć nacisk.

Znając najważniejsze trudności, jakie występują w pracy nad rozkładem materiału naukowego z języka polskiego, przejdziemy obecnie do sprawy ze strony pozytywnej, to znaczy podstawimy się znaleźć takie rozwiązanie techniczne, któreby warowało nauczycielowi statutem określonej swobody i inicjatywę, oraz pozwalało na łatwe i zwięzłe opracowanie piśmienne.

Przede wszystkim należy zastanowić się nad głównymi zasadami dydaktycznymi, które musimy wziąć pod uwagę, przystępując do opracowania rozkładu materiału naukowego języka polskiego. Te ogólne zaś zasady dydaktyczne, którymi musi się kierować nauczyciel w czasie opracowywania rozkładu materiału naukowego są następujące:

1. Rozkład materiału z języka polskiego obowiązany jest nauczyciel wpisywać do dziennika lekcyjnego zasadniczo raz na miesiąc z tym, że nie obowiązują ściśle okresy miesięczne, jeśli tematy przewidziane mają być opracowane w czasie dłuższym od miesiąca. Tego wymaga duża swoboda, jaką program daje nauczycielowi w stosunku do doboru oraz rozplanowania tematów w czasie.

2. Materiał innych przedmiotów winien być wpisany do dziennika lekcyjnego na cały rok szkolny w taki jednak sposób, aby tworzył rozkład ramowy celem zorientowania się, czy materiał programem przewidziany zostanie w ciągu roku szkolnego wyczerpany. Wypełnianie ram szczegółową treścią nastąpi co miesiąc. Rozkład materiału naukowego winien uwzględniać 3 główne zasady dydaktyczne przewidziane programem:

a) Organizowanie nauczania w kl. I winno zmierzać „do skupiania się dokoło pewnego ośrodka lub ośrodków zainteresowań”; w kl. II „różnego rodzaju ćwiczenia wskazane w materiale nauczania winny się wzajemnie przenikać i uzupełniać w różnych momentach pracy” — podobnie jak w klasie I.

b) W kl. III i IV łączne i koncentryczne traktowanie przedmiotów ustępuje miejsca bardziej luźnemu wiązaniu tematów języka polskiego z innymi przedmiotami, wystrzegać się jednak należy bezwzględnie rygorystycznego szufladkowania przedmiotów programowych. Na tym stopniu obowiązuje ściśle korelacja przedmiotów, a gdzie to jest możliwe, koncentrowanie ich około wspólnego zagadnienia. Język polski, który w kl. I i II. wysuwał się na plan pierwszy nie tylko z tego tytułu, że jest przedmiotem ogniskowym, ale że mieścił w sobie zaczątki wy-

odrębniających się w klasach wyższych przedmiotów takich jak geografia, historia, przyroda, w kl. III i IV wspomaga te przedmioty i łączy się z nimi, lecz „tematy wspólne z geografią i nauką o przyrodzie winny być w zakresie nauczania języka polskiego ujmowane odmiennie, raczej anegdotycznie w formie żywych, barwnych powiastek, opowiadań i obrazków z życia ludzi, zwierząt i roślin” (II st. str. 67). W stosunku do historii spełnia język polski taką samą rolę, jak w klasach I i II.

c) W klasach wyższych od V—VII wyodrębnione przedmioty żyją swoim własnym życiem, własnymi celami, nigdy jednak nie tracą łączności z językiem polskim. Na tym stopniu nauczania obowiązuje korelacja przedmiotów, przewidziana wskazówkami dla poszczególnych przedmiotów w uwagach do całości programów.

Przy uwzględnieniu powyższych zasad rozkład materiału naukowego dla klasy I i II ujmie materiał naukowy w ośrodki zainteresowań, w kl. III i IV połączy przedmioty w wiążące się całości o charakterze ściślejszej korelacji (a nawet, gdzie to będzie możliwe, koncentracji), w klasach zaś wyższych wyzyska możliwości naturalnego korelowania zagadnień z poszczególnych przedmiotów. Ponad to rozkład materiału naukowego winien być wyrazem potrzeb wychowawczych środowiska realnego, wśród którego szkoła pracuje. Stąd tematy programowe, podające materiał ogólny, muszą być tematami środowiska, bądź też winny do środowiska więcej lub mniej nawiązywać.

Rozkład materiału nauczania ma być dla nauczyciela, który go konstruuje, planem pracy, orientującym go w rozłożeniu czynności w czasie, a tym samym zabezpieczającym go przed chaotycznością w pracy dydaktycznej. Jest on zatem, i to z naciskiem podkreślić należy, kartą planowania pracy nauczyciela, narzędziem, służącym jego celom i jego metodzie. W szczególności rozkład materiału nauk. orientuje nauczyciela, czy materiał programowy:

- a) został całkowicie wyzyskany i wyczerpany,
- b) czy uwzględniono w nim wymienione zasady dydaktyczne w konstrukcji oraz
- c) czy wychowawcze wartości środowiska znalazły swe właściwe miejsce.

Dla nauczyciela organizacja jego pracy dydaktycznej w zakresie j. polskiego odbywa się na przestrzeni głównie dwóch etapów a to: 1. planowania pracy dydaktycznej, której wyrazem jest rozłożenie materiału naukowego, 2. realizacji planu dydaktycznego.

Etap pierwszy zamyka cały dobrany materiał w tematy z pominięciem wszelkich momentów o charakterze dydaktycznym. Etap drugi przewiduje formy i sposoby opracowania materiału na lekcjach. Momenty dydaktyczne wysuwają się tu na równi z materiałem.

Rozkład materiału naukowego z języka polskiego przewidzi więc w etapie pierwszym tematy, które w danym okresie mają być zrealizowane. Wobec tego jednak, że tematy te muszą być opracowane poprzez przewidziane programem formy czytania, mówienia i pisanie, a form

tych co okres nie chcemy dla częściej formalności wypisywać, przewidujemy takie środki i pomoce naukowe, które sugerują użycie przewidzianych form i są wyrazem, że autor rozkładu materiału szczególnie pewne formy miał na myśli. Tym sposobem miast powtarzających się, obowiązujących w ciągu całego roku form mówienia, czytania i pisania, po każdym temacie wymieni nauczyciel środki, za pomocą których będzie temat realizował. Technika konstrukcji ulegnie znacznemu uproszczeniu, a zakreślone ramy pozwolą nauczycielowi rozwinąć zawarowaną inicjatywę i samodzielność.

Po tych wyjaśnieniach dostatecznie zrozumiałym okaże się następujący przykład technicznego rozwiązania konstrukcji rozkładu materiału naukowego z języka polskiego w odniesieniu do jednego tematu:

Temat: Jarmark w naszym miasteczku.

Wycieczki: Przechadzka w dniu jarmarku (data), zapoznanie się z różnorodnością towarów (ewentualnie wieśniacy a przekupnie, kto od kogo i co kupuje).

Obrazki: Ilustracja szkolna nr x. y. ewentualnie tytuł.

Czytanki: Gazetka szkolna lub pisemko, tytuł.

Pisemko:

Nauka o języku: Zdania pytające i oznajmujące.

Wypracowanie piśmienne: 1) Odpis z książki (na ó, ówka). 2) Kilka zdań samodzielnych.

W ten sposób pierwszy etap pracy (rozkład materiału naukowego) wyklucza wszelkie momenty dydaktyczne w opracowaniu piśmiennym, nie mniej tkwią one w założeniu samej konstrukcji rozkładu materiału naukowego. I tak wycieczka sugeruje formę samorządnych wypowiedzi, rozmów, zbiorowych opowiadań i wszystkich niemal form, przewidzianych w dziale mówienia. Obrazki sugerują formę „oglądania obrazków i omawiania ich treści”. Czytanie, uwzględniane w czytankach sugeruje opracowanie go w formach głośnego i cichego czytania, omawiania treści czytanek, czytania rolami i t. p. Dostosowując się do form mówienia i czytania podążają formy pisania, jako formy ekspresji, którymi dziecko słabo się jeszcze w kl. III posługuje; dla uzyskania pełnej wypowiedzi dziecka posłuży pisanie, wycinanie, ulepianie i t. p. Sugestie jednak, płynące z przemyślenia przez nauczyciela, wycieczki, czytanek, obrazków, znajdują swój wyraz dopiero w drugim etapie realizacji rozkładu materiału naukowego. Nauczyciel w podsumowaniu okresowym swojej pracy zda sobie sprawę, czy uwzględnił wszystkie formy pracy programem przewidziane w dostatecznej mierze. Aby orientacja taka mogła mieć miejsce, zapisy o przebiegu dnia pracy, czy poszczególnych lekcji muszą uwzględnić zarówno rzeczowy materiał, jak i formy, za pomocą których materiał dany został opracowany. Uwzględnienie tylko formy lub

tylko treści pracy dydaktycznej jest niedopuszczalne. Wyklucza się więc zapisy tego rodzaju: „Czytanka x. y. Pisanie zdań, Ćwiczenie w mówieniu” i t. p. Zapisy takie muszą ustąpić miejsca innym np.: „ciche odczytanie i omówienie treści czytanki x. y., wyodrębnienie postaci i zdarzeń w czytance —, obrazek jarmark, wypowiedzi samorządne dzieci oraz układanie zdań, pisanie ze słuchu wyodrębnionych zdań, kropka, przecinek. Pamięciowe opracowanie przez czytanie rolami i wygłaszanie wiersza p. t. —, Inscenizacja wiersza x. y., obrazek x. y., treść cyklów, tytuły” i t. d. Przy tego rodzaju rejestracji pracy łatwo będzie nauczycielowi zorientować się, czy wyczerpał wszystkie programem przewidziane formy. Zda on sobie sprawę, które formy i w jakich okresach miały nasilenie znaczniejsze, którym w przyszłości należałoby więcej czasu poświęcić.

Najbardziej drobiazgowo jednak plany, najbardziej szczegółowo obmyślane korelacje i dydaktyczne sposoby nie wpłyną na jakość pracy realizacyjnej, jeśli nauczycielowi brak przygotowania ogólnego i rzeczowego. Najpiękniej przemyślana organizacja runie, jeśli treść jest blaha, wykonanie nieudolne, niedociągające poziomem do ram organizacyjnych.

Tymczasem budowa techniczna stała się częstokroć najważniejszą treścią pracy nauczyciela, zwłaszcza z początku roku, i są dowody, że niejednokrotnie traci on na to czas dwu lub więcej tygodni w okresie, w którym winien nawiązać najżywszy kontakt z dziećmi. W poszukiwaniu form konstrukcyjnych gubi się treść lub za późno formy te wypełnia.

Ze względu na to, że materiał naukowy jest rzeczą w pracy szkolnej najistotniejszą, obok metod pracy, za pomocą których materiał ten opracowujemy, możemy się nad tym, w jakie ramy, czy schematy drobiazgowo ten materiał ująć, jest rzeczą drugorzędą. Dlatego też schemat techniczny, podany wyżej, prosty w budowie, zmuszający uczącego do przygotowania przy języku polskim tematów, środków i pomocy naukowych do realizacji tych tematów koniecznych a sugerujących użycie form mówienia, czytania i pisania programem przewidzianych, rozumiany jest nie jako jeszcze jeden szablon, lecz jako najprostszyszy sposób techniczny, który zostanie przez indywidualność nauczyciela wypełniony żywą treścią. Tyle w sprawie rozkładu materiału naukowego i jego realizacji z języka polskiego.

Rozkład materiału z innych przedmiotów nie nastręcza znaczniejszych trudności nauczycielstwu z tego względu, że do materiału nauczania nie zaliczono tu form pracy, jak to ma miejsce w materiale z języka polskiego. Formy i metody pracy znalazły w tym wypadku swoje miejsce w uwagach szczegółowych oraz w drugiej części programu w uwagach ogólnych. Podczas gdy w programie j. polskiego cały szereg form mówienia, pisania i czytania jest jednocześnie materiałem nauczania, w przedmiotach takich, jak arytmetyka z geometrią, geografia, przyroda i inne z natury rzeczy formy takie nie występu-

ją. Przedmioty te, jako rzeczowe i ściśle, ograniczają się do podawania uczniom pewnego wycinka wiedzy rzeczowej. Jest to dobrany usystematyzowany zbiór wiadomości o rzeczach, zjawiskach i stosunkach. To odbija się na rozkładzie materiału, który zawiera rozmieszczony w czasie, przepisany, rzeczowy materiał bez żadnych formalnych i metodycznych dodatków. Z tego względu jest to materiał, który rozmieścić w czasie jest bardzo łatwo i wystarczy obliczyć ilość godzin nauki w ciągu roku, przeznaczyć na następujące po sobie zagadnienia pewną ich liczbę i rozkład gotowy. Realizacja okazuje, czy przewidywania, odnoszące się do obliczeń, są słuszne.

Z uwagi na to, że niepodobna przewidzieć co do godziny toku pracy szkolnej na cały rok, sporządzamy rozkład roczny ramowy, umieszczając w poszczególnych miesiącach pewne działy, (np. tytuły działów programowych), które mamy zamiar opracować. Szczegółowe wypełnienie tych ram, jak się już wyżej powiedziało, nastąpi co miesiąc. Rzeczowość jednak tych przedmiotów odbija się także na drugim etapie t. j. na rejestracji pracy realizowaniu planu. W dzienniku lekcyjnym wpisuje się więc najmniejsze odcinki materiału, które się w danym dniu opracowało np. lawina śnieżna, lub kuruapatwa, zając (kl. IV) i t. p. bez wzmianki o tym, jakim sposobem materiał się opracowało. I to wystarcza, zrozumiałą jest bowiem rzeczą dla nauczyciela, że nie ma mowy o opracowaniu tematów przyrodniczych i geograficznych bez zastosowania poglądu i wycieczki lub tematów z arytmetyki bez zastosowania poglądu w klasach niższych, a zagad-

nień z życia w klasach wyższych, co wyraźnie zresztą w uwagach programowych zaznaczono.

Reasumując powyższe wywody, projektując następujące wytyczne pracy nad konstrukcją rozkładu materiału naukowego.

Język polski. Rozkład materiału naukowego przewiduje tematy na pewien niedługi okres czasu (około miesiąca). Przed przystąpieniem do realizacji tematu zostaną wpisane do dziennika w formie możliwie najzwięźlejszej przewidywane wycieczki, obrazki, czytanki, materiał z nauki o języku, wypracowania piśmienne (ilość ewent. tematy). W zapisie codziennym z realizacji planu pracy zostanie wpisany zarówno materiał rzeczowy, jak również materiał formalny.

Inne przedmioty poza językiem polskim rozkłada się w czasie na okres roczny ramowo, na okresy miesięczne szczegółowo (lecz nie drobiazgowo). Zapis w dzienniku uwzględni głównie materiał rzeczowy.

Rozkład materiału nie jest na pokaz wystawionym wypracowaniem, lecz roboczą kartą nauczyciela, przewiduje się więc w nim poprawki, uwagi i przekreślenia. Zaleca się zaznaczyć dla klas wyższych kolorowym ołówkiem te tematy, które mają wybitnie charakter korelacyjny z innymi przedmiotami. Te drobne techniczne czynności będą wyrazem przemyślenia zagadnienia korelacji w rozkładzie materiału naukowego. Dla nauczyciela będą ciągłym sygnałem związków korelacyjnych w całokształcie rozplanowanego materiału naukowego.

F. R. Bursa.

Kilka uwag o organizacji nowego 1937/38 roku szkolnego w szkolnictwie powszechnym.

Na początku miesiąca kwietnia kierownicy szkół i inspektorzy szkolni przystępują do opracowania projektów organizacji publicznych szkół powszechnych na 1937/8 rok szkolny. Przed przystąpieniem do tej pracy trzeba zastanowić się, w jakim kierunku mają iść poczynania organizacyjne w szkolnictwie powszechnym, jakich należy dokonać zmian i ulepszeń organizacyjnych, aby szkolnictwo powszechne w 1937/8 roku szkolnym posunęło się na wyższy stopień.

I. Powszechność nauczania w szkolnictwie powszechnym.

Jedną z najważniejszych trosk jest podniesienie stanu powszechności nauczania, t. j. objęcie nauczaniem szkolnym jak największej liczby dzieci w wieku obowiązku szkolnego. Liczby z zestawień organizacji publicznych szkół powszechnych Okręgu Szkolnego Krakowskiego wskazują, że w tej dziedzinie jest jeszcze dużo do zrobienia. W bieżącym roku szkolnym liczba dzieci, których nie przyjęto do szkół powszechnych (odroczone obowiązki szkolne, zwolniono od obowiązku szkolnego, nie przyjęto z braku miejsca) wynosi 40.790. Jeżeli porównać tę liczbę z liczbą 862.464 dzieci w wieku szkolnym, to

wynika, że 5% dzieci w wieku szkolnym zupełnie nie zapisano do szkół powszechnych z braku miejsca, a więc % powszechności nauczania wynosi 95%. W rzeczywistości jest gorzej. Od liczby dzieci w wieku szkolnym, zapisanych do szkół i figurujących w dziennikach lekcyjnych w czasie opracowywania zestawień organizacji szkół, trzeba odliczyć te dzieci, które formalnie figurują jako uczniowie, a w rzeczywistości się nie uczą. Są to dzieci, które kierownicy szkół skreślają z rejestrów uczniów z powodu nieuczęszczania, oraz dzieci, które nieregularnie uczęszczają a wobec tego nie uczą się i nie mogą być klasyfikowane. Takich dzieci w wieku szkolnym jest około 6%. Trzeba jeszcze wspomnieć, że 5.500 dzieci w wieku szkolnym zamieszkuje w miejscowościach nie objętych siecią szkolną i tylko część tych dzieci zgłasza się i uczęszcza do szkół. Szczegółowe obliczenia wykazują, że na terenie Okręgu Szkolnego Krakowskiego nie uczy się w rzeczywistości ogółem 99.800 dzieci 7-13-letnich, a więc rzeczywisty % powszechności nauczania wynosi tylko 89,1%. Okręg Szkolny Krakowski stoi niżej pod tym względem

powszechności nauczania w porównaniu z Okręgiem Szkolnym Poznańskim (99%), warszawskim (92,5%) i lubelskim (91%), a zbliża się do okręgów wschodnich i Lwowskiego. Z pośród dzieci 7—13 letnich nie uczy się w szkołach siedmiolatków 5.100, ośmiolatków 400, dziewięciolatków 3.000, dziesięciolatków 2.600, jedenastolatków 8.400, dwunastolatków 27.600 i trzynastolatków 62.300. Duże liczby ostatnich dwóch roczników można wytłumaczyć tym, że wskutek istnienia na terenie Województwa Krakowskiego 6 letniego obowiązku szkolnego znaczna część dwunastolatków i trzynastolatków ukończyła już obowiązek szkolny i nie znajduje się już w szkole. Jeżeli chodzi o % powszechności nauczania dla poszczególnych roczników, to przedstawia się następująco: dla 7-miolatków 98,1%, 8-miolatków 99,6%, 9-ciolatków 97,5%, 10-ciolatków 98%, 11-tolatków 94%, 12-tolatków 78,7% i 13-tolatków 52,6%.

Z powyższych uwag wynika, że sprawa powszechności nauczania w Okręgu Szkolnym Krakowskim nie znajduje się jeszcze na właściwym poziomie i że przy organizacji nowego roku szkolnego trzeba poczynić szereg posunięć, któreby przyczyniły się do polepszenia tego stanu. Wymienię kilka sposobów, przy użyciu których stan powszechności nauczania można by podnieść.

1. Dla tych miejscowości bezszkolnych, w których jest 40 dzieci w wieku szkolnym, ewentualnie dla grupy miejscowości bezszkolnych, które da się połączyć w jeden obwód (rejon) szkolny i zgromadzić 40 dzieci w wieku szkolnym, trzeba zorganizować publiczne szkoły powszechne i objąć nauczaniem dzieci w wieku obowiązku szkolnego. Na terenach, gdzie są miejscowości bezszkolne, należałoby rozpatrzyć możliwości reorganizacji sieci szkolnej i włączenie miejscowości bezszkolnych do istniejących już obwodów (rejonów) szkolnych. Gdy pobliskich miejscowości bezszkolnych z małą liczbą dzieci w wieku szkolnym nie można połączyć w jeden obwód (rejon) szkolny ze względu na odległość, a jednak w tych miejscowościach znajduje się znaczna liczba dzieci w wieku szkolnym i dzieci te nie uczą się, należałoby rozpatrzyć możliwość zorganizowania szkoły w 2-ch punktach z jednym nauczycielem, t. zw. wędrownym.

2. W istniejących już publicznych szkołach powszechnych, gdzie jest przepełnienie i nie wszystkie zgłaszające się do szkoły dzieci mogą być przyjęte lub też z braku miejsca w szkole nie można pociągnąć do obowiązku szkolnego wszystkich dzieci w wieku szkolnym, zamieszkałych w obwodzie (rejonie), trzeba przy pomocy wszystkich środków doprowadzić do powiększenia liczby miejsc. Środkami tymi są: dodanie nowych etatów, zorganizowanie bezpłatnych praktyk nauczycielskich, budowa nowych izb szkolnych, wynajęcie dodatkowych izb szkolnych, wymiana małych izb szkolnych na większe, powiększenie liczby miejsc przez dostawienie ławek do izby szkolnej.

3. Wysiłki społeczeństwa, nauczycielstwa i administracji w sprawie budownictwa szkolnego

trzeba nie tylko podtrzymać, ale jeszcze powiększyć, by przyrost uczniów przy realizacji powszechności nauczania znalazł pomieszczenie w nowych izbach szkolnych. Poprawa gospodarcza sprzyja zdobyciu funduszy na budowę szkół w budżetach samorządowych i powiększeniu świadczeń pieniężnych na rzecz Towarzystwa Popierania Budowy Publicznych Szkół Powszechnych, które wybitnie wspiera funduszami budownictwo szkolne.

4. Zapisane dzieci do szkoły powinny być rzeczywistymi uczniami, a nie figurującymi tylko w rejestrze uczniów. Odpływ uczniów ze szkoły w ciągu roku może być uzasadniony tylko z powodu wyjazdu z obwodu (rejonu) szkolnego i śmierci. Pozostali uczniowie powinni być pociągani do regularnego uczęszczania i egzekutywa w tym kierunku musi być zwiększona. Usprawiedliwieniem nieklasyfikowania uczniów może być długa nieobecność w szkole z powodu choroby.

5. Dla dzieci uczęszczających z dalszych miejscowości, trzeba organizować dowożenie, szczególnie w okresie późnej jesieni, w zimie i wczesną wiosną. Byłoby również wskazane, aby uczniowie z dalszych miejscowości, szczególnie z poza obwodu (rejonu) szkolnego byli umieszczani w organizowanych przez rodziców tanich bursach i prywatnych stancjach.

6. Dostarczanie przez czynniki samorządowe i społeczne dla dzieci niezamożnych obuwia, odzieży i pożywienia również w dużym stopniu wpłynie na frekwencję uczęszczania do szkół oraz na stopień realizacji powszechności nauczania.

II. Szkoły zbiorcze.

W Okręgu Szkolnym Krakowskim na 4005 publicznych szkół powszechnych jest szkół I stopnia (o 1 lub 2 nauczycielach) 2439 (II stopnia (o 3 lub 4 nauczycielach) 784 i III stopnia (o 5 i więcej nauczycielach) 782. Na ogólną liczbę 821.207 uczniów — w szkołach I stopnia znajduje się 248.149 uczniów, II stopnia 171.477 uczniów i III stopnia 401.581.

Powyższe liczby wskazują, że $\frac{1}{4}$ miliona uczniów szkół powszechnych w Okręgu Szkolnym Krakowskim ma kończyć szkołę I stopnia i ma utrudnione przygotowanie do dalszego kształcenia się w szkołach średnich ogólnokształcących i zawodowych. Żeby i tym dzieciom ułatwić zdobycie pełnych warunków do dalszego kształcenia, trzeba tak rozmieścić w terenie publiczne szkoły powszechne III stopnia, a w razie nie- możliwości publiczne szkoły powszechne II stopnia, by dzieci starsze ze szkół I stopnia, które będą w odpowiednim czasie chciały przejść do szkół III lub II stopnia, miały do nich możliwy dostęp, to znaczy, by w środku paru szkół I stopnia znajdowała się szkoła III stopnia, a w ostateczności szkoła II stopnia, i była s z k o ł a z b i o r c z a dla tych dzieci ze szkół I stopnia, które będą chciały kończyć wyższy stopień szkoły, by zdobyć odpowiednie warunki do dalszego kształcenia się. Tak zwane zbiorcze szkoły powinny znajdować się w takich punktach, by dojście, ewentualnie dojazd, dla dzieci z obwo-

dów (rejonów) okolicznych szkół powszechnych I stopnia był możliwy. W terenie samo życie uczyniło ze szkół wyższych stopni szkoły zbiorcze. Już obecnie dużo dzieci starszych roczników ze szkół I stopnia przechodzi do szkół II i III stopnia. Zagadnienie to trzeba tylko uporządkować i liczbę szkół zbiorczych powiększyć. Szkołami zbiorczymi mogą stać się te szkoły I stopnia o 2-ch nauczycielach, które otrzymają dodatkowy 3-ci etat nauczycielski i przejdą na organizację szkoły II stopnia. Trzeba będzie również dążyć, aby szkoły powszechne II stopnia, które pełnią rolę szkół zbiorczych, przeszły jak najprędzej na organizację szkół powszechnych III stopnia, gdyż te szkoły dają uczniowi najwięcej możliwości w przygotowaniu się do dalszego kształcenia. By ułatwić kształcenie się w szkołach powszechnych zbiorczych uczniom z obwodów (rejonów) szkół I stopnia, należałoby przystąpić do organizacji przy szkołach zbiorczych burs, w których mogłaby mieszkać młodzież z dalszych osiedli, skąd nie można dochodzić i dojeżdżać. Organizacją burs powinny zająć się czynniki samorządowe i społeczne przy współpracy czynników szkolnych.

Organizacja szkół zbiorczych może się przyczynić do wydobywania ze wsi zdolnego elementu młodzieżowego, który po otrzymaniu odpowiedniego wykształcenia będzie wartościowym czynnikiem w późniejszej pracy.

III. Polepszenie warunków pracy w szkołach.

Dane z organizacji publicznych szkół powszechnych w 1936/37 roku szkolnym wykazują ogromne przeciążenie szkół uczniami. Przeszło 1½ tysiąca publicznych szkół powszechnych w okręgu I i II stopnia (o 1, 2, 3 i 4 nauczycielach) posiada liczby uczniów ponad przejściowe normy statutowe, określone w § 92, a mianowicie: szkół o 1 nauczycielu z liczbą uczniów powyżej 80 jest 638, o 2-ch nauczycielach z liczbą powyżej 140 uczniów 395, o 3-ch nauczycielach z liczbą powyżej 180 uczniów 413 i o 4-ch nauczycielach z liczbą powyżej 230 uczniów 194. Żeby doprowadzić do przejściowych norm statutowych, trzeba by do tych szkół dodać po jednym i po 2 etaty. W szkołach o 5 i więcej nauczycielach klasy posiadają przeważnie około 60 uczniów, a zdarzają się wypadki, że i ponad 60. W takich warunkach trudno mówić o dobrych wynikach pracy szkolnej. Stan ten będzie stopniowo poprawiany przez dodawanie etatów do najbardziej przeciążonych szkół. Do wszystkich szkół z liczbą uczniów ponad przejściowe normy statutowe nie będzie można dodać etatów w ciągu jednego roku — tę pracę trzeba rozłożyć na

parę lat. W 1937/38 roku szkolnym powinny otrzymać dodatkowe etaty przynajmniej szkoły o 1 nauczycielu z liczbą uczniów ponad 120, o 2 nauczycielach z liczbą uczniów ponad 160, o 3-ch nauczycielach z liczbą uczniów ponad 230, o 4-ch nauczycielach z liczbą uczniów ponad 260. W innych szkołach w nadchodzącym roku szkolnym trzeba przez dodanie etatów ewentualnie praktyk nauczycielskich stworzyć przynajmniej takie warunki, by liczba uczniów w klasie nie przekraczała 60. Dalszą poprawę przez dodawanie etatów musimy odłożyć na rok szkolny 1938/39.

W związku z dodawaniem do szkół etatów trzeba dążyć, by klasy otrzymywały bardziej korzystne warianty planów godzin nauki. Dotyczyć to musi przede wszystkim klas przeciążonych.

IV. Uczniowie jako podstawa organizacji publicznych szkół powszechnych w 1937/8 roku szk.

Podstawą do organizacji publicznej szkoły powszechnej powinni być uczniowie, którzy będą w 1937/38 roku w tej szkole. Dlatego też przy projektowaniu organizacji szkoły ważną jest rzeczą zwrócić uwagę na klasyfikację za 2-gi okres szkolny i przewidzieć, którzy uczniowie będą promowani do następnych klas. Następnie trzeba skrupulatnie uzupełnić metrykę szkolną dzieci w wieku szkolnym oraz dokładnie przeprowadzić zapisy do szkół na 1937/38 rok szkolny. Na podstawie wymienionych danych można dość dokładnie projektować liczby uczniów w szkole i w poszczególnych klasach. Ścisłość liczb jest warunkiem dobrego projektu organizacji szkoły.

V. Projekt podziału pracy nauczycieli w szkole. Projekt organizacji szkoły musi przewidzieć przydział pracy nauczycieli na następny rok szkolny. Przy opracowywaniu przydziału pracy należy uwzględnić: ciągłość pracy nauczyciela, przydział pracy w każdej z niższych klas jednemu nauczycielowi, w wyższych klasach zgrupowanie paru pokrewnych przedmiotów w ręku jednego nauczyciela i ograniczenie w tych klasach liczby nauczycieli do 4—5-ciu. Wcześniejszy przydział pracy dla nauczycieli ułatwi im należyte przygotowanie się do następnego roku szkolnego.

Podając te kilka ważniejszych uwag w sprawie organizacji nowego roku szkolnego do wiadomości i przemyślenia kierownikom szkół i nauczycielstwu, sądzę, że mogą się one przyczynić do usprawnienia w projektowaniu organizacji publicznych szkół powszechnych na rok szkolny 1937/38.

Wł. Kabaciński.

Kronika.

Szkolnictwo powszechne.

Dnia 2 marca odbyło się posiedzenie pracowników pedagogicznych Wydziału Szkolnictwa Powszechnego pod przewodnictwem p. Kuratora. Naczelnik Wydziału zdał sprawozdanie z konferencji naczelników wydziałów szkolni-

ctwa powszechnego W Ministerstwie WR. i OP., która była poświęcona organizacji nowego roku szkolnego i innym sprawom aktualnym. Omówiono wykonane prace w ostatnim okresie oraz ustalono plan pracy na miesiąc marzec.

W okresie sprawozdawczym były wizytowane

następujące obwody szkolne: obwód nowotarski i wadowicki przez wizytatora szkół p. Rzepieckiego, obw. krak. miejski przez wizytatora szkół p. Burzę, obw. radomski przez wizytatora szkół dra Skalskiego. Ponadto wizytatorzy szkół wyjeżdżali do obwodów w sprawie ocen okresowych dla nauczycieli. W czasie od 15—20 lutego przeprowadził w Okręgu wizytację wizytator ministerialny p. Regorowicz.

W dniu 27 lutego i 1—5 marca odbył się egzamin z historii programu WKN dla uczestników Prywatnego WKN Związku Polskiego Nauczycielstwa w Krakowie, a w 13—16 marca z grupy A programu WKN dla uczestników prywatnego WKN Związku Polskiego Nauczycielstwa w Ostrowcu.

W obwodzie tarnowskim odbyły się powiatowe konferencje nauczycielskie w Brzesku, Dąbrowie i Tarnowie, na których omawiano opracowywanie rozkładu materiału naukowego i szeregu innych spraw aktualnych szkolnych oraz przeprowadzono wybory delegatów nauczycielstwa do Rad Szkolnych Powiatowych. W konferencjach w Brzesku i Tarnowie wziął udział nacz. wydz. p. Kabaciński.

Szkolnictwo Średnie Ogólnokształcące i Zakłady Kształcenia Nauczycieli.

W dniach 12 i 13 marca odbył się w Ministerstwie WR. i OP. Zjazd Naczelników Wydziałów Szkolnictwa Średniego ze wszystkich Kuratoriów. Zjazd zagaił p. Minister Świętosławski, a przewodniczył zjazdowi częściowo p. podsekretarz stanu plk. Ferek-Bleszyński, częściowo dyrektor departamentu p. dr Pollak. Na zjeździe omówiono: 1) organizację przyszłego roku szkolnego, a w szczególności organizację liceów ogólnokształcących i pedagogicznych, 2) sprawę przysposobienia młodzieży do obrony Państwa, 3) sposób i metody planowania pracy w Wydziałach Szkolnictwa Średniego Kuratoriów i 4) zagadnienie ognisk metodycznych.

W chwili obecnej Wydział Szkolnictwa Średniego Kuratorium przystąpił do szerokiej i intensywnej pracy, związanej z uruchomieniem liceów ogólnokształcących i pedagogicznych. W związku z tym należy się spodziewać wcześniejszego, niż zazwyczaj, okręgowego zjazdu dyrektorów, który odbędzie się w połowie kwietnia, oraz wcześniejszego rozpoczęcia egzaminów maturalnych, których początek wypadnie na ostatnie dni kwietnia.

Sfery pedagogiczne i rodzicielskie Krakowa przygotowują się do przyjęcia reprezentacyjnej wycieczki młodzieży i nauczycielstwa bułgarskiego, która przybędzie do Polski z końcem kwietnia, a w Krakowie przebywać będzie w dniach 9 i 10 maja. Wycieczka ta będzie rewizytą kilku podobnych wycieczek polskich na teren Bułgarii, gdzie Polacy podejmowani byli z niezwykłą gościnnością i żywiołowym entuzjazmem. Powstały odpowiednie komitety przyjęć: honorowy i wykonawczy. Na czele komitetu centralnego stoi p. Minister WR. i OP. dr Wojciech Świętosławski.

Szkolnictwo zawodowe.

W dniu 8 i 9 marca b. r. odbyły się w Kuratorium pod przewodnictwem p. Kuratora konferencje porozumiewawcze w sprawie organizacji szkolnictwa rolniczego i ogrodniczego. W konferencji wzięli udział przedstawiciele Urzędów Wojewódzkich Krakowskiego i Kieleckiego, delegaci organizacji gospodarczych: izb rolniczych krakowskiej i kieleckiej, Małopolskiego Towarzystwa Rolniczego, Związku Zawodowego Ogrodników im. Warszawicza, Naczelnik i Wizytator Wydziału III. oraz czterech dyrektorów szkół rolniczych i ogrodniczych.

Przedstawiciele województw i organizacji gospodarczych wypowiedzieli się za:

- 1) przekształceniem państwowej średniej szkoły rolniczej w Czernichowie na państwowe liceum rolnicze,
- 2) przekształceniem państwowej szkoły rolniczej w Pilźnie o kursie dwuzimowym trójsemestralnym na państwową szkołę przysposobienia rolniczego,
- 3) utrzymaniem nadal Górskiej szkoły rolniczej w Łososinie Górnej i Wysokogórskiej szkoły rolniczej w Nowym Targu w typie szkół dwuzimowych trójsemestralnych,
- 4) utrzymaniem prywatnej szkoły średniej ogrodniczej w Białej w charakterze dotychczasowym, gdyż ten typ szkoły najbardziej odpowiada miejscowym warunkom,

(Ponadto zebrani wyrazili następujące życzenia na przyszłość:

- 1) Umieścić państwowe liceum gospodyń wiejskich w Podzamczu Chęcińskim,
- 2) zorganizować szkołę rolniczą typu niższego dwuletnią w jednym z bogatszych powiatów województwa kieleckiego: miechowskim, stopnickim lub pińczowskim,
- 3) zorganizować szkołę ogrodniczą stopnia niższego w Zagłębiu Dąbrowskim, gdzie jest duża ilość ludności o charakterze robotniczo-chłopskim. Ludność ta przez zdobycie umiejętności racjonalnej gospodarki ogrodniczej mogłaby znacznie podnieść swój dobrobyt i mieć w tej gospodarce silne oparcie w okresach bezrobocia. Jako miejscowość najbardziej odpowiadającą temu celowi zebrani uznali Wojkowice Kościelne, ośrodek państwowy, zarezerwowany na cele szkolnictwa rolniczego.

W dniu 10 marca b. r. p. T. Szymański, wizytator ministerialny, w towarzystwie inż. J. Grabowskiego, wizytatora szkół, zbadał przydatność dla celów szkolnictwa rolniczego ośrodki państwowe w Chodowie i Szczepanowicach, w pow. miechowskim.

W Wysokogórskiej szkole rolniczej w Nowym Targu uruchomiony został dwutygodniowy kurs tkacki.

Oświata pozaszkolna.

Do form pracy oświatowej, które do pewnego stopnia zbliżone są do metod pracy w szkole średniej, rozwijać się mogą w oparciu o nią oraz wymagają pewnych koniecznych urządzeń i pomocy naukowych (pracownie przyrodnicze, fizyczne, własne biblioteki), należą tak zwane uni-

wersytety powszechne. Tym też tłumaczy się fakt chętnego podejmowania się prowadzenia tego typu placówek przez dyrekcje i grona nauczycielskie szkół średnich. Niezależnie bowiem od współpracy i porozumiewania się z poszczególnymi organizacjami, jeżeli chodzi o sprawy organizowania samej placówki i sposoby pozyskiwania uczestników, grono nauczycielskie posiada całkowitą autonomię w sprawie wyboru zagadnień, tematów i metody pracy w ramach ogólnych wychowawczych założeń uniwersytetu powszechnego.

Oprócz wymienionego poprzednio uniwersytetu powszechnego, zorganizowanego wyłącznie przez Państwowe Gimnazjum w Jaśle, — zamotować należy istnienie uniwersytetów powszechnych w Żywcu, Tarnowie i Mielcu. We wszystkich tych miejscowościach pracują uniwersytety w salach szkolnych tamtejszych gimnazjów oraz korzystają z ułatwień czynionych przez dyrekcje szkół. Zespoły i grupy uczestników korzystają więc z pracowni i bibliotek, a nawet audycji radiowych. O ile z początku praca z licznymi zespołami (40—50 osób) prowadzona była dość ekstenzywnie w postaci prelekcji i wykładów, o tyle po kilku miesiącach pracy dało się zauważyć wyodrębnianie się grup według zainteresowań, co pozwala na stosowanie metod bardziej intensywnych, potęgujących samodzielną aktywność uczestników — jedno z głównych zadań uniwersytetu powszechnego.

Nauczanie i współżycie poszczególnych osób z grona profesorskiego z zespołami młodzieży pozaszkolnej staje się zjawiskiem niezmiernie dodatnim zarówno ze względu na podnoszenie się kultury osobistej i poziomu życia duchowego młodzieży pozaszkolnej, znajdującej się w okresie harmonizacji swych poglądów i zainteresowań, jak i ze względu na infiltrację dążeń wychowawczych szkoły średniej w środowisko bliższe i okolicę. Dowodem wysokiego stopnia wartości i atrakcyjności tego rodzaju prac oświatowych jest między innymi ten szczegół, że młodzież, mieszkająca w okolicznych miejscowościach, chodzi pieszo lub dojeżdża — pomimo często niekorzystnych warunków atmosferycznych — ze wsi okolicznych oddalonych o 20 do 30 kilometrów. Jest to niewątpliwie zasługa grona nauczycielskiego, pracującego najzupełniej bezinteresownie i odnoszącego się do zespołu swoich wychowanków z wielką życzliwością i oddaniem się swej pracy.

Higiena.

W dniu 15 II. b. r. odbyła się w Częstochowie konferencja lekarzy szkolnych obwodu szkolnego częstochowskiego. Na konferencji przedyskutowano problematykę związane z zdrowotnością młodzieży i podniesieniem kultury higienicznej, przy czym postanowiono zorganizować cykl wykładów z dziedziny higieny dla rodziców oraz ustalić wytyczne dla dalszej pracy.

Na konferencji lekarzy szkolnych w Krakowie Dr St. Karasiński wygłosił sprawozdanie z Międzynarodowego Zjazdu w sprawie o-

chrony zdrowia studentów, jaki się odbył w Atenach w dniach 19—22 lipca 1936 r. Zjazd zajmował się przede wszystkim sprawami zdrowotności młodzieży akademickiej, jednakowoż niektóre referaty dotyczyły również młodzieży szkół powszechnych i średnich. Jeśli chodzi o młodzież akademicką, to okazało się że w organizacji opieki lekarskiej, a zwłaszcza w organizacji akcji zapobiegawczej przeciwgruźliczej wśród młodzieży, Polska kroczy w pierwszym szeregu państw. Badania zbiorowe młodzieży akademickiej, łącznie z prześwietlaniem wszystkich badanych, prowadzi się w Polsce, w celu wykrywania wczesnych form gruźlicy, już od r. 1930 i przeważnie mają one charakter obowiązkowy. Badania te coraz powszechniej przyjmują się i w innych krajach europejskich. W wyniku obrad uzgodniono zasady dalszej akcji lekarskiej wśród młodzieży akademickiej oraz ustalono program współpracy międzynarodowej w tej dziedzinie. Ze względu na opiekę lekarską nad młodzieżą szkół ludowych i średnich interesujące były wywody prof. Neubera z Debrecen, który przy poparciu węgierskiego ministerstwa oświaty zdołał od r. 1930/31 wprowadzić badania zbiorowe dzieci z pierwszych klas szkół ludowych. Badania te miały głównie charakter zapobiegawczy przed szerzeniem się w szkołach chorób zakaźnych, ale w razie potrzeby podejmowano również leczenie dzieci, a nawet ich domowego otoczenia. Dzieci chore, niebezpieczne dla otoczenia, wykluczano ze szkół. Prof. Neuber jest zdania, że tylko przez energiczną działalność zapobiegawczą można wesprzeć przyrost osobników zdrowych fizycznie i duchowo, a oszczędzić państwu wydatków na chorych, inwalidów i kaleki. Badania zbiorowe młodzieży szkół niższych mają na celu uzupełniać pracę lekarzy szkolnych i powinny być wszędzie wprowadzone jako obowiązkowe, gdyż jak dotychczas przepisy higieniczne, dotyczące zapobiegania chorobom zakaźnym, są za łagodne, a dzieci są przeważnie pod względem opieki higienicznej zaniedbane. Prof. Spitz z Wiednia przedstawił zasady szkolenia personelu pielęgniarskiego w zakresie ochrony dzieci przed zakażeniami budowy ciała oraz wystąpił z dezyderatem wprowadzenia obowiązku ćwiczeń fizycznych w szkołach przez godzinę dziennie. Prelegent zakończył sprawozdanie opisem instytucji i urządzeń higieniczno-lekarskich w dziedzinie opieki nad dziećmi, jakie uczestnicy Zjazdu zwiedzili w Atenach. Mimo ubóstwa kraju stwierdza się w Grecji rzetelny i owocny wysiłek w tym kierunku.

Wychowane fizyczne.

W okresie ferii zimowych obesłało Kuratorium kursy: narciarski, hokejowy i łyżwiariski, organizowane w porozumieniu z Ministerstwem W. R. i O. P. przez P. U. W. F. dla nauczycieli wychowania fizycznego. Kurs narciarski odbywał się w Zakopanem na Kalatówkach, oba pozostałe w Katowicach.

W czasie od 18 do 27 marca odbyły się podobne kursy z pływania i gier sportowych w War-

szawie, w których również brali udział nauczyciele z Okręgu Krakowskiego. Kursy tego typu są dalszym etapem prac nad doszkoleniem sportowym wychowawców fizycznych.

W okresie sprawozdawczym odbyły się konferencje rejonowe metodycznych ośrodków wychowania fizycznego w Krakowie (sprawa współpracy wychowawcy fizycznego z lekarzem szkolnym), Kielcach (realizacja pogramów wychowania fizycznego), Białej (zagadnienia turystyki szkolnej), Częstochowie (lekcje pokazowe i program święta sportowego). Prace rejonowych ośrodków zyskują wydatną pomoc przez utworzenie bibliotek, których brak nauczycielstwo bardzo dotkliwie odczuwało.

Z inicjatywy P. U. W. F. miejski ośrodek W. F. zorganizował masową akcję nauki pływania dla młodzieży szkolnej. Kursy te odbywały się w czasie od 16 lutego do 18 marca b. r. Objęto nimi młodzież szkół średnich ogólnokształcą-

cych i zawodowych w Krakowie, w łącznej ilości: 278 uczniów, 45 harcerzy, razem 323 osób. Doniosła ta akcja pozostaje w związku z rozporządzeniem Ministerstwa Spraw Wojskowych, wymagających od kandydatów do szkół wojskowych umiejętności pływania. Podobne kursy pływackie zostaną zorganizowane dla młodzieży żeńskiej i to głównie dla uczennic szkół zawodowych.

Dnia 15 lutego b. r. instruktor wychowania fizycznego p. Józef Magryta został przeniesiony na równorzędne stanowisko do Kuratorium Okręgu Szkolnego Warszawskiego. W związku z tym, kierownictwo działu wychowania fizycznego objął dr Stanisław Wajda. Z dniem 15 marca został przydzielony do Kuratorium w charakterze instruktora wychowania fizycznego p. Leon Janowski, nauczyciel Państwowego Gimnazjum im. T. Chałubińskiego w Radomiu.

Wykaz dzieł nabytych

przez Centralną Bibliotekę Nauczycielską O. S. K. w czasie od dnia 1 lutego do dnia 1 marca 1937 r.

- Bandura Ludwik:** Poczucie czasu u dzieci w wieku od 7 do 9 lat. 1936.
- Biliński Jan:** Ćwiczenia słownikowe. 1937.
- Borowy Waław:** Kamienne rękawiczki i inne studia i szkice literackie. 1932.
- Brentano Funk:** Odrodzenie. 1937.
- Brückner Aleksander:** Encyklopedia staropolska. 1937 (zeszyt I—III).
- Bureau International D'Education:** L'organisation de l'enseignement rural. 1936.
- Dobraniecki Stanisław:** Inscenizacja w szkole. 1934.
- Drogoszewski Aureli:** Eliza Orzeszkowa. 1933.
- Encyklopedia nauk politycznych.** (Zagadnienia społeczne, polityczne i gospodarcze) 1936. (zeszyt 1—6).
- Goszczyński Seweryn:** Listy. Wydał Stanisław Pigoń. 1937.
- Grotowski Marian:** Wykłady fizyki. 1937.
- Gryń Zygmunt:** Jak przygotowywać się do egzaminu praktycznego na nauczyciela publicznych szkół powszechnych. 1936.
- Herbart Jan Fryderyk:** Wykłady pedagogiczne w zarysie. Przełożył Jan Jakubiec. 1937.
- Huguenin Elisabeth:** Les enfants moralement abandonnés. 1936.
- Kleiner Juliusz:** Studia z zakresu literatury i filozofii. 1925.
- Mickiewicz. 1934.
- Kotarbiński Tadeusz:** Elementy teorii poznania, logiki i metodologii nauk. 1929.
- Młodociani na wsi.** Praca zbiorowa pod redakcją Jana Deca i Franciszka Mleczki. 1937.
- Münch Rudolf:** Die dritte Reform des neu-sprachlichen Unterrichts. 1936.
- Ortwin Ostap:** Próby przekrojów. 1936.
- Orzeszkowa Eliza:** Listy. Tom I. Wyd. B. Świderski. 1937.
- Pamiętka po Marszałku Józefie Piłsudskim.** 1936.
- Payot Jules:** La faillite de l'enseignement. 1937.
- Pfahler Gerhard:** Warum Erziehung trotz Vererbung. 1936.
- Plaut Paul:** Die Psychologie der productiven Persönlichkeit. 1929.
- Polski Słownik Biograficzny.** 1937 (Zeszyt 1—2).
- Przewodnik świetlny.** Praca zbiorowa: Część I. Świetlica i jej zadania. — Część II. Lokal i jego urządzenie. — Część IV. Żywe i drukowane słowo. — Część V. Teatralne formy pracy. 1936.
- Siedlecki Michał:** Jawa. 1913.
- Sośnicki Kazimierz:** Jak studiować dzieło pedagogiczne. 1937.
- Spitzer, Vossler, Vinogradov:** Z zagadnień stylistyki. Rozprawa wstępna **Zygmunta Łempickiego.** 1937.
- Społeczne przyczyny powodzeń i niepowodzeń szkolnych.** Praca zbiorowa pod redakcją Heleny Radlińskiej. 1937.
- Strassburger Henryk:** Sprawa Gdańska. 1937.
- Suchodolski Bogdan:** Stanisław Brzozowski. 1933.
- Świdziński F.:** Organizacja szkolnictwa w głównych państwach Europy i Stanach Zjednoczonych Ameryki Północnej. 1937.
- Tatoń Antoni i Jabłoński Kazimierz:** Zakup towarów przez kupca detalicznego. 1937.
- Zulliger Hans:** Schwierige Schüler. 1935.